

FÅGLAR

i Närke

#4 2022 Från starten #180

Naturvård rustas **ner** – andra måste ta över

Miljödepartement läggs ner som eget departement efter 40 år, och hamnar nu under Näringsdepartementet. Detta meddelade vår nya regering i sin regeringsförklaring. Samtidigt ser jag att personer som förnekar den allt snabbare utarmningen av vår natur, nu tar allt större plats i den offentliga debatten.

KOMMER DE politiska vindarna som blåser just nu att betyda minskade anslag till naturvård och i förlängningen till fåglarna? Ja, tveklöst. I regeringens budgetförslag ser vi att det skärs ordentligt i naturvården. Det är inga små justeringar utan rejäla neddragningar som väntar. Konsekvenserna riskerar att bli både synliga och många.

Biologisk mångfald utvecklas inte gratis. En hållbar framtid för våra fåglar kräver en rik natur med bred bas. Från minsta kryp i jorden till väl avvägd vattenreglering. Från hållbart jord- och skogsbruk till en giftfri miljö med minskad påverkan från oss som tycker att vi representerar den "civiliserade" världen. Själv är jag övertygad om att den miljömässigt positiva teknikutveckling som varit på gång länge måste stödjas för att inte kvävas. Att vårda vår natur måste få kosta pengar. Vi i västvärlden har ett överflöd av kapital trots högljudda nyheter om bistra tider.

VI HAR I FLERA ÅR, även med den tidigare regeringen, sett hur förvaltare fått minskade anslag. Det har inneburit att man fått dra ner på underhåll och med allt större uppfin-

ningsrikedom jobba för att nå målen med naturreservaten. De som styr anslagen till naturvården verkar ha en övertro på att allt ordnar sig ändå.

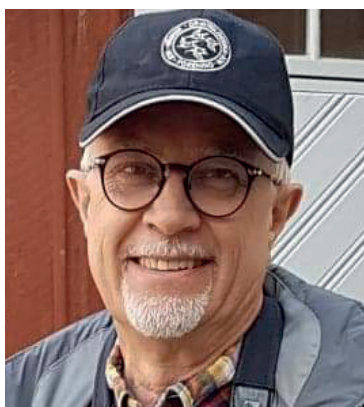
Dessutom verkar det som om många politiker inte förstår värdet av det på senare år ökade intresset för att vistas ute. Människor finner glädje, läkande och välbefinnande i naturen. Bättre friskvård finns knappast och det är märkligt att man då drar ner på möjligheterna att bevara och vårda vår skyddade natur till kommande generationer.

VI SOM OFTA besöker naturreservat noterar hur svårt det är att med dagens resurser hålla gångvägar, rastplatser och information i gott skick. Det utökade besöksstrycket i naturen ställer allt större krav på förvaltningen av naturreservat och nationalparker. Försämrat underhåll av gångvägar och liknande blir naturligtvis obekvämt för oss besökare även om det inte inverkar på den biologiska mångfalden, men man kan ändå inte låta bli att tänka på allt som görs bakom kulisserna. Kommer de rent biotopvårdande åtgärderna att kunna fortsätta i samma omfattning med minskade resurser?

Min personliga övertygelse är att med minskande anslag måste mer pengar läggas på skötsel av det vi redan har och etableringstakten för nya reservat sänkas. Det får naturligtvis också konsekvenser, men möjligheten finns att till exempel utöka samarbetet mellan myndigheter/kommuner och ideella föreningar.

SAMARBETET MELLAN Örebro kommun och Närkes Ornitologiska Förening i Oset är ett bra exempel. Den positiva dialogen med länsstyrelsen om Kvismaren är ett annat. Fler och fler företag ser värdet av en hög miljöprofil och välkomnar samarbete med NOF och andra ideella föreningar. Det

här ställer naturligtvis större krav på alla parter, inte minst på oss ideella. Fler och större insatser behövs, både från ideellt håll och från näringslivet för att motverka den negativa spiral dagens politik riskerar att försätta vår natur i.

Ronnie Lindqvist

Ordförande, NOF

INNEHÅLL

i Fåglar i Närke #4.2022

LEDARE: NATURVÅRDEN RUSTAS NER	02	NOFs ÖLANDSRESA – ETT MINNE FÖR LIVET	14–15
OMSLAGSFÅGELN: SKATAN	03	SÅ KAN KVISMAREN BLI ÄNNU BÄTTRE	16–18
GRATTIS EVA, FB-MEDLEM NR 1000	04	GYNNSAM VIND FÖR FALSTERBORESENÄRER	20–21
NOF BÖR TA STEGET FULLT UT	05	FÖRSTA LARMET KOM I BUSSEN	22–23
KYRKAN FORTSÄTTER HJÄLPA FÅGLARNA	05	HÖSTENS ALLA OBSAR	24–26
ÄR KROGSTUGAN EN MÖJLIGHET FÖR NOF?	09	LENA MATAR FÖR FÅGLARNAS SKULL	27
UTSLAGEN UGGLA RÄDDADES AV MARTIN	12	FÖRENINGSNYTT	28–29
MATS ROSENBERG FICK ROSENBERGPRIS	13	PROGRAMMET FÖRSTA KVARTALET 2023	30
DU MISSAR VÄL INTE ARTRACET?	13	KRÖNIKA: NU MÅSTE KVINNORNA TA FÖR SIG	32

8-9

ANDREAS HAR
SKÅDAT SVERIGE

10-12

OSANNOLIKA
TRUTEN

ONSDAGSSKÅDNING
SEDAN 20 ÅR

OMSLAGSBILDEN: SKATA (*Pica pica*)

TEXT: MARIANNE JOHANSSON

AKVARELL: STAFFAN ULLSTRÖM

Skatan tillhör familjen kråkfåglar och har fått sitt namn från ordet skate, som betyder torr trädtopp. Den kilformade stjärten, som är spetsig och lång, påminner om en trädtopp. Skatan sitter ofta i toppen av ett träd för att markera och spana över sitt revir.

Det är en mycket vacker fågel, svart och vit med lång grönglänsande stjärt. Den är inte alltid så omtyckt, då den gärna tar ägg och fågelungar från andra fåglar.

Skatan är en stannfågel. Den håller sig gärna till bebyggda platser där det finns människor.

Skatorna samlas i stora flockar, så kallad skatriksdag, där de skrävar och för ett väldigt högljutt liv. De bildar även par där. Den som är mest dominant får bästa reviret.

Boet byggs i träd eller buskar med kvistar, grenar, lera, fjädrar och mossor med mera. Det uppförs ofta på ett äldre bo, så det kan bestå av flera

våningar. Det byggs på ett sådant sätt att det blir ett tak över.

Längd 40–51 centimeter varav stjärten är 20–30 centimeter.

De lägger fem till åtta ägg som är blågröna med fläckar på.

Honan ruvar i 17–18 dagar. Ungarna föds blinda och nakna. Första tiden matar hanen både ungarna och honan. När de börjar få fjäderdräkt hjälps både hanen och honan åt med matningen. Ungarna lämnar boet innan de är helt flygfärdiga.

Fakta ur Närkes Fågelvärld:

Skatan är stabil både i Sverige och Närke.

I landskapet häckade den i nästan alla 200 Atlasrutorna (5x5 kilometer).

Antal par i Sverige 220 000.

Antal par i Närke 5 000.

GRATTIS, EVA! Du blev medlem nummer 1 000 i föreningens Facebookgrupp.

Eva blev medlem 1 000 i NOFs Facebookgrupp

FACEBOOK-GRUPPEN i Närkes Ornitologiska Förening växer stadigt. Eva Henriksson från Örebro blev medlem nummer 1 000 i gruppen.

TEXT: ANDERS NYDAHL

Grattis Eva, hur började ditt fågelintresse?

– Det började med att jag flyttade till Vintrosa för 50 år sedan. Barnen frågade om vilka fåglar som var kring fågelbordet. Det var ju inte alltid man visste vilken art, så då fick man slå upp i fågelboken. Intresset smittade av sig till hela familjen.

När brukar du skåda?

– Här i trakten runt Örebro så blir det väl några dagar per vecka. På somrarna, när vi är ute och åker

i vår husbil, så brukar vi också spana. Några gånger per år åker vi till Getterön och andra fina platser i Sverige. Min favoritfågel är lunnefågeln, som jag har haft förmånen att se runt Nordkap i Norge.

Hur länge har du varit medlem i Närkes Ornitologiska Förening?

– Sedan 2015.

Är det något du uppskattar särskilt som medlem i föreningen?

– Det är en aktiv förening med många olika grupper och jag började med tjejgruppen som jag uppskattar väldigt mycket. Det bästa med alla fågelskådare är att dom alltid delar med sig av sin kunskap.

Grattis en än gång, och som en liten bonus behöver du inte betala din medlemsavgift i NOF nästa år.

– Tack, trevligt.

FAKTA/NÄRKES ORNITOLOGISKA FÖRENING'S FB-GRUPP

För ett år sedan var vi 800 medlemmar i gruppen. Nu har vi passerat 1 000.

Tanken är att NOFs Facebookgrupp ska vara ett komplement till föreningens tidskrift Fåglar i Närke, och till hemsidan. I NOFs FB-grupp finns lite tips om saker som händer, till exempel arrangemang inom föreningen men också andra aktiviteter som rör fågelskådning. Här delar också medlemmarna med sig av bilder eller andra skådarupplevelser.

På FB-gruppen kan man lägga upp flera bilder från naturupplevelser med anknytning till fåglarna i landskapet. Det går också att föra debatter i gruppen.

Gruppen är en så kallad sluten grupp, det

innebär att man måste gå med i gruppen för att se vilka diskussioner som pågår inom gruppen. Anledningen till det är att slippa reklam och annat som kan upplevas som besvärande och som inte tillhör syftet med gruppen.

Alla är välkomna att delta i vår FB-grupp.

Vid sidan av att gå med är du alltid välkommen som medlem i vår förening. Du får fyra nummer av vår utmärkta tidskrift Fåglar i Närke direkt hem i brevlådan, och du är välkommen på alla våra aktiviteter, resor, intressanta föredrag och mycket annat. Genom ditt medlemskap bidrar du också till att stärka fågelskyddet i vårt område!

Publika slagugglan mitt i Örebro dog

■ Den slaguggla som under lite mer än fem veckors tid funnits i centrala Örebro har tyvärr dött.

– Jag fick ett telefonsamtal om att ugglan var i dåligt skick, och när jag kom fram dog den under tiden jag undersökte den, berättar fågeldoktorn Staffan Ullström.

Den 14 oktober upptäckte Per Wedholm en slaguggla i Stadsparken i Örebro. Per hörde hur koltrastarna var som galna nere i Stadsparken i Örebro. Han spanade och fick se en slaguggla på bara några meters håll i en ek.

– Där satt den helt öppet, berättar Per.

Fram till den 24 november var slagugglan aktiv i området runt Stadsparken, Stora Holmen och Oskarsparken. Flera skådare såg hur ugglan slog och åt både kajor och råttor.

Men den 25 oktober såg ugglan inte ut att må så bra längre. En byggjobbare vid Stortorget tog kontakt med "fågeldoktorn" Staffan Ullström som ryckte ut.

– Jag fick tag i ugglan som var i dåligt skick och jag började undersöka om något var brutet. Men så dog den under tiden, berättar Staffan Ullström.

Han tog hand om ugglan och körde den till polisen där den lämnades in eftersom den tillhör Statens vilt. Förhoppningen är att den skickas till SVA, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, för obduktion och att det blir ett besked om orsaken till ugglans död.

Fulla fåglar dog i busskur

■ I början av november hittades 20 sidensvansar döda i en busskur i Helsingborg.

När fåglarna upptäcktes antogs först att de blivit skjutna eller förgiftade. Men Anna Glittersten Kratz, enhetschef på Park och gatumiljö i Helsingborgs stad tror att förklaringen är enklare än så.

– Det är säkert så att de varit fulla. Nu när det är så här varmt jäser rönnbären extra mycket på träden, säger hon till Helsingborgs Dagblad.

FÖRSLAG TILL ÅRSMÖTET: **TA STEGET FULLT UT!**

STYRELSEN för Närkes Ornitologiska Förening vill att NOF nu tar steget fullt ut och knyter sig närmare BirdLife Sverige. För att detta ska bli verklighet måste deltagarna godkänna förslaget på årsmötet den 15 februari.

TEXT: RONNIE LINDQVIST

Under det senaste året har vi på olika sätt inom Närkes Ornitologiska Förening på allvar diskuterat möjligheterna att ansluta sig till den så kallade Kedjan, som innebär ett tätare samarbete mellan BirdLife Sverige och regionalföreningarna.

Syftet med Kedjan är stärka Fågelsverige organisatoriskt och därmed öka möjligheterna att jobba med skyddet av fåglar och natur. Kedjan innebär också att antalet medlemmar i både BirdLife Sverige och regionalföreningarna ökar. Samtidigt kan regionalföreningarna minska sina kostnader bland annat för medlemsadministrationen.

Flera regionalföreningar har redan anslutit sig till Kedjan, och många har startat arbetet för att gå med i samarbetet.

I samband med årsmötet i februari 2022 fick medlemmar information om Kedjan. Det uppmärksammades också på NOFs inomhusmöte i september. Dessutom har frågan varit uppe i föreningens tidskrift Fåglar i Närke vid flera tillfällen, och i de andra sociala plattformarna.

Nu anser styrelsen för NOF att tiden är mo-

gen för att gå till beslut i frågan. Styrelsen föreslår därför att medlemmarna på NOFs kommande årsmöte fattar ett första formellt beslut om att ansluta sig till Kedjan och därmed knyta sig närmare BirdLife Sverige.

Den 15 februari 2023 har du som är medlem möjlighet i samband med årsmötet att säga ja eller nej till förslaget.

Både NOF och BirdLife Sverige får fler medlemmar och blir starkare organisationer genom Kedjan. NOF behåller styrningen både över sin ekonomi samt vilka frågor och aktiviteter som vi driver lokalt.

För att beslutet att gå med i Kedjan ska bli verklighet måste deltagarna på årsmötet i februari säga ja. Det krävs också några ändringar i NOFs stadgar och för att ändra stadgarna måste beslut fattas på två årsmöten, varav ett ska vara ett ordinarie sådant.

Så blir Kedjan för dig

Som medlem i Närkes Ornitologiska Förening får du följande val om NOF går med i Kedjan:

■ Betala årsavgiften till NOF (för närvarande 250 kr) som du gör idag och få tidningen Fåglar i Närke som vanligt. Då blir du medlem i både NOF och riksföreningen BirdLife Sverige.

■ Betala årsavgiften till BirdLife Sverige (för närvarande 330 kr) och få tidningen Vår Fågelvärld som vanligt. Då blir du också medlem i både riksföreningen och NOF.

■ Betala årsavgiften till NOF (250 kr) plus årsavgiften till BirdLife Sverige (330 kr) och få båda tidningarna som vanligt. Du betalar till ett ställe och blir medlem i båda föreningarna.

Kyrkan **fortsätter hjälpa** fåglarna

■ Svenska kyrkan vill fortsätta att göra insatser för fåglarna på olika platser i församlingar runt om i Örebro.

Därför har man tagit kontakt med Närkes Ornitologiska Förening; NOF, för att få råd om var fågelholkar kan vara lämpliga att sätta upp och vilken typ av holk som passar bäst i olika biotoper.

Det handlar om totalt tolv olika områden runt om i Örebro som ska ses över, och där man gemensamt kan komma överens om att hjälpa fåglarna med nya bostäder.

NOF har också fått en förfrågan om föreningen kan tillverka och sälja holkarna till Svenska kyrkan, och det har styrelsen sagt ja till.

NOF har sedan tidigare varit konsult åt Svenska kyrkan när det gäller att sätta upp lämpliga holkar på kyrkogårdar. Det resulterade i att kyrkan under 2019 satte upp 133 olika fågelholkar

Hjälp oss **guida** vid **Tysslingen** i vår!

■ I vår, när sångsvanarna kommer till Tysslingen, finns också guider från Närkes Ornitologiska Förening på plats vid Rånnesta för att berätta om alla svanar och andra spännande vårfåglar.

NOF-guiderna kommer att finnas på plats varje helg klockan 9–13 under mars månad.

Det är kul och stimulerande att prata fåglar och fågelintresse med andra människor. Och man lär sig mycket om fåglar när man är på plats. Men vi behöver bli fler som hjälper till.

Du behöver inte vara proffs på fåglar för det. Du får alltid guida tillsammans med någon erfaren om du känner dig osäker.

Intresserad? Hör av dig till:
kent.halttunen@outlook.com
eller 070 216 11 30.

ANDREAS TRANDERYD har skådat fåglar länge, så länge att han uppfattas som en veteran i fågelskådar-kretsar. Han har "alltid" funnits där och alltid skådat och rapporterat flitigt på Artportalen. Ändå är han bara 32 år gammal.

FAKTA/ANDREAS TRANDERYD

Bor: Lägenhet i Hallsberg.

Familj: Sambo, två hundar och katt.

Jobb: Är barnskötare på förskolan Villekulla i Örebro.

Fritid: Förutom fågelskådning är Andreas medlem i Miljöpartiet och sitter i Hallsbergs fullmäktige där djur, natur, klimat och biologisk mångfald är hjärtefrågor.

Andreas är också ordförande i Regionala rapportkommittén, Rrk, i Närkes Ornitologiska Förening.

HALLSBERGS UNGA NOF-VETERAN HAR SKÅDAT LANDET — OCH VÄGRAR FLYGA:

UNDER FLERA ÅR har Andreas suttit med i Rrk (Regionala rapportkommittén) i Närke. I år har han tagit steget upp och blivit sammankallande i Rrk som har till uppgift att granska och kvalitetssäkra alla fågelrapporter i landskapet.

Sverige bra – Öland **bäst!**

SITT FÅGELINTRESSE tackar Andreas Tranderyd morfar Jan för. Utan honom hade nog Andreas inte just fått 400 kryss – vilket betyder att han närmar sig morfars 416.

– Han har alltid legat en bit före, men nu är jag snart i kapp, skratrar Andreas.

TEXT: CHARLOTTA H TIDEMAN FOTO: ARNE LUNDH

Han är bara 32 år, men har varit med i matchen länge och är en rutinerad fågelskådare. Och som sagt, han tackar familjen för det.

– Morfar betyder jättemycket för mig. Han har lärt mig allt jag kan om fågelskådning och hans kunskaper triggar mig att utvecklas, säger Andreas.

Redan som litet barn var han med när familjen åkte till Öland för att uppleva fågellivet på ön.

– Mamma har gått igenom samma saker som jag, men då var det hon och morfar som utforskade ön. Det var roliga resor, jag minns att vi var utomhus hela dagarna och jag sprang

runt och lekte när de vuxna pratade och tittade i sina kikare. Så småningom lärde jag mig att känna igen fåglarna och deras läten.

Sedan dess tillhör Öland favoritlokalerna och fortfarande blir det årliga besök till södra delarna av ön.

– Det är tradition för hela familjen att åka dit vår och höst när det är som mest spännande i naturen, och man ser ovanliga arter.

AVSTÅR FLYG AV MILJÖSKÄL

Tack vare fågelskådandet har han sett stora delar av Sverige. Andreas lista i Artportalen vittnar om att han rest land och rike runt.

– Sverige har jag verkligen kuskat runt. Min sambo brukar säga att vi kanske nån gång kan åka till ett ställe där man inte behöver fågelskåda.

– Däremot åker jag inte utomlands. Jag vill inte flyga och eftersom jag har ett politiskt miljöengagemang, så avstår jag det för att med någorlunda gott samvete kunna ta bilen när jag fågelskådar.

Andreas är partipolitiskt aktiv i Miljöpartiet. Och det är så klart naturfrågorna som står i fokus.

Hur hamnade du i politiken?

– Det var någon kompis som sa att jag hade så mycket synpunkter och åsikter om olika saker så han tyckte att jag borde engagera mig politiskt.

SITTER I FULLMÄKTIGE

Sagt och gjort, sedan 15 år tillbaka är han engagerad i politiken och sitter i fullmäktige i Hallsberg. Numera är han också partiföreträdare för Miljöpartiet i Hallsberg.

– Det är intressant och frågorna är så pass viktiga för mig att det är värt all tid det tar.

Fritiden är alltså väldigt inbokad och det händer väl att de båda intressena kolliderar.

– Så här års blir det mest politiken, men under helgerna blir det i alla fall ett par timmar i skogen. Under veckorna är möjligheterna mindre, eftersom jag pendlar till jobbet i Örebro. Men från årsskiftet fram till sommaren blir det skådning så gott som varje dag.

– Men kikaren ligger alltid i ryggsäcken som jag har till jobbet för att jag inte ska missa något spännande. Det har hänt att jag cyklat ner till Oset under lunchtimmen när det kommit ett larm som jag inte kunnat motstå. Sist var

ANDREAS HAR NÅGRA favoritlokaler i Närke, bland dessa finns Oset. Men han gillar också att åka runt i Sverige, men vill helst inte flyga utomlands.

Favoritfågel? "Nä, jag tycker att **alla** är roliga"

► det en dammsnäppa som inte dyker upp så ofta.

Oset, Tisaren och Kvismaren tillhör favoritlokalerna. Kvismaren är kanske nummer ett, men han lovprisar även skogarna runt Hallsberg.

– Det gäller att ta alla tillfällen i akt och jag passar på att hålla lite koll på fåglar när vi är ute och rastar hundarna. Då kan jag inte direkt skåda, men lyssnar och räknar dem i huvudet.

Kikaren är alltid med och han har en bra systemkamera, men han tycker det är besvärligt att hinna med att fotografera.

– Fåglarna kommer ju flygande väldigt fort så två saker går bra, att hinna se dem och att få upp handkikaren, men att fotografera dem hinner jag sällan med.

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Andreas har flera års engagemang i Närkes Ornitologiska Förening, både som kursledare och ungdomsledare. Och sedan något år tillbaka är han sammankallande i Regionala rapportkommittén. Ett jobb som också tar sin tid men är roligt.

– Vi är ett gäng som samarbetar väldigt bra med att validera och kvalitetssäkra fågelarterna i Närke. Vi håller koll på Artportalen och vi granskar alla skriftliga rapporter som medlemmarna skickar in och bedömer trovärdigheten.

– Sen träffas vi ett par gånger om året och varje person gör sin egen bedömning innan det godkänns. För det mesta är vi överens, men är vi oeniga så blir det omröstning. I mars ska arbetet vara klart med årsrapporten för 2022.

– Det är intressant att se hur utvecklingen ser ut. Några arter har minskat under de senaste åren, bland annat pungmes och ortolansparv, säger Andreas.

Själv då – har du någon favoritfågel?

– Nä – jag tycker att alla fåglar är roliga!

Så talar en entusiast. Men kanske kommer den 417:e han ser att ändå vara något extra...

Glöm inte kravet att skriva raritetsrapport!

■ Har du fått ett krav på att skriva en raritetsrapport till Rrk (Regionala rapportkommittén)? Gör det så fort du kan, så att du har chans att få ditt fynd godkänt och komma med i Rrk:s årsrapport över alla fåglar som godkännts och kvalitetssäkrats under året.

Som du kanske har märkt, dyker det då och då upp en uppmaning på Artportalen om att du ska skriva en raritetsrapport. Det kommer upp en röd markering under fliken Fynd för validering. Det kan handla om ovanliga arter, då det automatiskt kommer upp ett krav på att skriva en raritetsrapport. I andra fall kanske det handlar om en relativt vanlig fågel, men på en udda fågellokal eller ovanlig tid för arten.

En grundregel är: om du inte är upptäckaren eller den som såg fågeln innan den försvann, och om det finns till exempel fotodokumentation på fågeln, behöver du vanligtvis inte skriva någon rapport.

Om du ska skriva en rapport (det gör du direkt i Artportalen; här är några råd i korthet:

1. Det helt klart viktigaste är att du så utförligt som möjligt beskriver det du hört eller sett.
2. Lägg vikt på att förklara hur du utesluter andra arter.
3. Skriv så fort du kan efter att du gjort observationen, allra helst samma dag.
4. Försök att vara noggrann när du beskriver observationsförhållandena.
5. Precisera gärna hur din tidigare erfarenhet av arten i fråga ser ut.
6. Det överlägset bästa sättet att få en rapport godkänd är fysisk dokumentation i form av foton, video eller ljudupptagningar.

Är du osäker på hur du ska skriva rapporten? Ta kontakt med någon av medlemmarna i Rrk, så får du hjälp.

ÄR KROGSTUGAN i Karlslund något för NOF att hyra?

Nu drar NOF in på Krogen i Karlslund

NOF HAR NU tillfälle att hyra in sig i Krogstugan i Karlslund. Huset ger möjlighet till en samlingsplats för NOF, till mindre sammankomster och kan också fungera som utställningslokal.

TEXT: RONNIE LINDQVIST

Under en tid har samtal förts mellan OK, Ornitologiska Klubben Örebro, och NOF, Närkes Ornitologiska Förening, om möjligheten att dela på tillgången till Krogstugan i Karlslund. OK har allt mindre användning för huset, och för NOFs del skulle en fast plats vara mycket användbar.

Kostnaden för NOFs del blir cirka 10 000 kronor per år, och det finns stora möjligheter att få detta finansierat. Det kan till exempel ske genom intäkter för guidning i området, utökad försäljning av fågelholkar och annat av NOFs profilmaterial samt uthyrning av utställningslokal.

Örebro kommun, som äger Krogstugan, har en utvecklingsplan för Karlslundsområdet som syftar till att öka tillgängligheten och göra området mer attraktivt för besökare året om utan att inverka på de naturvärden som finns. Kommunen är välvilligt inställd till ett

engagemang från vår sida.

Efter diskussioner med fastighetsägaren är hyran fryst på dagens nivå under ett år. NOF och OK har preliminärt gjort upp om ett ”provår” 2023 för att se hur lokalen kan utnyttjas på bästa sätt.

I Krogstugan finns Erik Rosenbergs samlingar och en kopia av hans arbetsrum. Provåret ska även utnyttjas till att leta efter en permanent lösning för att bevara Mäster Eriks samlingar på bästa sätt.

Har du tankar om hur NOF kan använda huset? Alla är välkomna att höra av sig till styrelsen med sina funderingar. Förutom ovan nämnda möjligheter till intäkter, kan Krogstugan användas till studiecirkel, som samlingsplats vid föreningsaktiviteter, till styrelsemöten, till Rrk-möten och andra tillfällen då mindre grupper ska träffas. Dessutom kan den fina utställningslokalen i källaren hyras ut till alla fotograferande och konstnärliga medlemmar om vill visa sina alster.

Med tanke på det kulturarv som ryms inom Krogstugans väggar, kan en fortsatt närvaro av en livskraftig fågelförening som NOF vara bättre än att huset byggs om för något annat ändamål.

Diskussionen fortsätter, bland annat om kostnaden för uppvärmningen av Krogstugan.

Bolåda för berguv sätts upp i Kvarntorp

■ Fortum Recycling & Waste och Närkes Ornitologiska Förening har kommit överens om att sätta upp en bolåda för berguv inne på företagets område i Kvarntorp.

– Det var Ronnie Lindqvist som tog kontakt med oss om en bolåda för berguv eftersom det funnits häckande uvar i området tidigare, berättar Annika Lorin som är kommunikator på företaget.

Fortum Recycling & Waste i Kvarntorp har jobbat med flera olika projekt för att förbättra den biologiska mångfalden, bland annat skapat ängsmarker för att gynna fjärilar och andra insekter.

Förutom en bolåda för berguv har NOF och Fortum också diskuterat att sätta upp småfågelholkar i området, och möjligheten att skapa en backsvallebrink i en av skyddsvallarna.

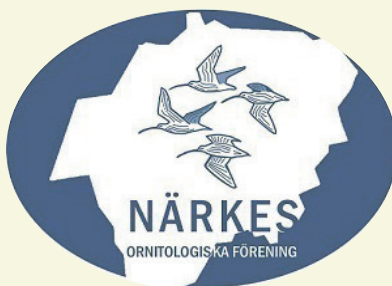
Varmt välkomna till NOF!

■ Närkes Ornitologiska Förening, NOF, är föreningen för fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning.

Som medlem i föreningen kan du delta på exkursioner och resor, få gå på intressanta föredrag och delta i utbildningar.

Du som är medlem i NOF får också föreningens fina tidskrift Fåglar i Närke hem i brevlådan fyra gånger om året. Föreningen har över 700 medlemmar.

Här är de senaste som valt att bli medlemmar i NOF: Leif Henriksen-Eklund, Örebro, Felix Sterner, Kumla, Jes Wilhelmsen, Danmark, Kristina Wallentinsson, Örebro, Ingela Särnholm, Örebro, och Martin Karlsson, Örebro.

TILLBAKA. Ove Pettersson och Lasse Karlsson återvände till platsen där de upptäckte den svarthuvade truten. Och samma känsla, att ha upptäckt en riktig raritet i Fågelsverige, är inte svår att återuppleva.

FOTO: KENT HALTTUNEN

Ove och Lasse upptäckte den **svarthuvade** truten

"Man blir snurrig!"

FOTO: PER WEDHOLM

ÅRET ÄR 2013. Det är den 4 januari, Ove Pettersson och Lasse Karlsson vandrar runt i Oset för att reka inför Artracet nästa dag.

Då ser de en konstig trut stå på isen vid Hemfjärden.

– Jag blev alldeles snurrig, det gick runt som en torktumlare i huvudet, berättar Ove Pettersson.

TEXT: KENT HALTTUNEN

Det har gått snart tio år. Ändå är det lätt att komma tillbaka till samma känsla som då, den där mycket speciella fredagen i början av januari. Det hade varit kallt i flera dagar, och isen låg på Hemfjärden vid Oset. Men vid Svartåns mynning fanns en öppen vak. Och på iskanten en liten bit ut stod som vanligt ett antal trutar på iskanten.

– Klockan var strax efter klockan 10 och vi var ute för att reka inför Artracet i Närke nästa dag, berättar Lasse Karlsson.

Såg något ovanligt

När de spanade av trutarna såg Ove något ovanligt. En trut med mörkt huvud.

– Trutar är svåra och jag funderade om det var en gråtrut som doppat huvudet i olja. Sådant har man sett förr, berättar Ove.

Men han kunde inte släppa tanken på att det skulle kunna vara något annat. Truten hade en ovanligt lång och kraftig näbb. Det började gå runt i Oves huvud – kunde det vara en svart-huvad trut? Arten var bara observerad en gång tidigare i Sverige och då på Gotland. Nu hade Ove inte med sig Fågelguiden; det var innan boken fanns i mobilen.

– Jag fick stå kvar och bevaka truten medan Ove sprang tillbaka till bilen vid Reningsverket, berättar Lasse.

Flera fina bilder

Som tur var kom Thomas Angelsten förbi med en hygglig kamera. På ivriga uppmaningar av Ove och Lasse han fick också flera fina bilder på truten, bland annat när den flög.

En stressad Ove, som började få slut på mobiltelefonbatteriet, ringde till Johan Åhlén (sammanställande i Regionala rapportkommittén) för att få hjälp med artbestämningen. Samtidigt hade Håkan Carlestam (som sett arten utomlands) passerat Oset. På Bird Alarm larmade Håkan: svarthuvad trut i Oset. Arbe-

stämning osäker.

Men snart var Ove tillbaka och med hjälp av bland annat Johan Åhlén kunde fågeln med säkerhet bestämmas till en svarthuvad trut; det andra fyndet i Sverige (och bara ett fåtal obsar i Europa). Ove och Lasses upptäckt innebar att stora delar av Fågelsverige kom på fötter. Många hann se truten redan under fredagen innan det blev för mörkt vid 16-tiden.

På lördag morgon fanns flera hundra skådare på plats vid Svartåns mynning.

– Det var skådare från Skåne till Umeå som åkt under natten, berättar Ove.

Många fick se truten innan den flög iväg strax före klockan 10 på förmiddagen.

"Snurrig i huvudet"

Så här tio år senare funderar Lasse och Ove på vilka lärdomar man kan dra efter upptäckten av den ovanliga arten.

– Jag kan förstå alla som upptäcker tunga nya arter. Det är inte lätt att tänka klart, man blir snurrig i huvudet och man vill ju inte larma ut fåglar som sedan visar sig vara felbestämningar, säger Ove som än i dag kan få tillbaka den underbara och omtumlande känslan av att ha upptäckt en ny art för landskapet.

28till:

Hela listan på Närke osannolika fågelobsar

DET FINNS 29 ARTER som bara observerats en enda gång i Närke, av de totalt 335 arter som står noterade på landskapslistan.

TEXT: OVE PETTERSSON

Erik Rosenberg dokumenterade på sin tid mycket noggrant det artrika och unika fågellivet i Närke slättsjöar och skogar genom sina artiklar, böcker och radioprogram. Ett exempel på en av många unika rapporter från Mäster Erik var hans observation av två jaktfalkar som jagade i par i Oset den 15 oktober 1928. En upplevelse som än idag är oöverträffad. Det var visserligen inte första fyndet i Närke, men ingen har sedan dess sett två jaktfalkar samtidigt i landskapet.

Ovanliga arter som har observerats vid mer än ett tillfälle i landskapet har inte medräknats i nedanstående lista över de sällsyntaste fynden. Bara de som har setts en enda gång och är validerade och godkända finns med. Respektive upptäckare anges inom parentes.

Här är hela listan:

Sammetshättas

(*Sylvia melanocephala*), 8 september 2022.

En hane fångades i nät nära Venastugan, Rynningeviken. Det blev dessutom Sveriges blott tiende fynd av arten någonsin (Lennart Eriksson).

Ökenpipare

(*Charadrius leschenaultii*), 4 maj 2021.

En misstänkt ökenpipare upptäcktes den 4 maj på maden vid Blackstaåns mynning, Tysslingen. Fågeln fanns kvar dagen efter och arttillhörigheten kunde säkerställas genom bra foton (Toni Berglund).

Svarthuvad trut.

Rödhuvad dykand

(*Netta rufina*), 6–26 juni 2017.

En vacker hane hittades på Öbymaden, Kvismaren (Daniel Yttermalin).

Sibirisk järnsparv

(*Prunella montanella*), 25 oktober 2016.

Även Närke fick ett fynd av sibirisk järnsparv under invasionen hösten 2016. Upptäcktes i en rishög i kanten av skogsdungen väster om Rumboholm, Tysslingen (Johan Åhlén).

Isabellastenskvätta

(*Oenanthe isabellina*), 25 september 2016.

På en åker vid Hättinge, Tysslingen fotograferades en obestämd stenskvätta som vid noggrann granskning visade sig vara landskapets första fynd av isabellastenskvätta (Birgitta Dawidsson, Håkan Svensson).

Småtrapp

(*Tetrax tetrax*), 8 juli 2015.

Denna sydeuropeiska art upptäcktes rastande på Hammarbotten, Kvismaren. Individerna var en hona som blev stationär på lokalen ända till 31 juli. Troligen blev den sista dagen slagen av en brun kärnhök (Magnus Friberg).

Dvärgsumphöna

(*Porzana pusilla*), 19 juni 2011.

Dvärgsumphönans mystiska läte som liknar årtå och åtlig groda, avslöjade arten när den hördes från Almbyängen, Oset. Den kunde avlyssnas från Rosenbergsstugan ända till den 28 juni (Bernt Bergström).

Sammetshätta.

Sydnäktergal

(*Luscinia megarhynchos*), 23 maj 2010.

Några kreatur hade rymt från betesmarken på Hammarmaden och stod på vägen vid Gubbhyllan, Kvismaren. Johan Åhlén kom i bil och tvingades stanna. Klev ur och hörde en sydnäktergal sjunga från kanten av Fornskinnsmossen. Fågeln blev långstannare och sjöng flitigt ända till den 4 juli (Johan Åhlén).

Skäggtärna

(*Chlidonias hybrida*), 9 oktober 2009.

En tärna som förde tankarna till svarttärna flög omkring vid Svartåns mynning i Oset den 9 oktober. Den sågs även vid Rynningeviken, men avståndet var för stort för en säker bestämning. Fågeln larmades ut och dagen därpå visade den välvilligt upp sig vid Svartåns mynning i Oset och i Rynningeviken. Den kunde då säkert bestämmas till skäggtärna i sommardräkt (Håkan Carlestam).

Rödhuvad törnskata

(*Lanius senator*), 29 september 2009.

En ungfågel (1K) upptäcktes när den födosökte bland buskarna på Venakullarna, Rynningeviken. Fågeln blev kvar i området ända till 1 november (Lennart Eriksson).

Klykstjärtad stormsvala

(*Oceanodroma leucorhoa*) 16 januari 2007.

En stormdriven död individ hittades mitt på Vinön mer än en kilometer från närmaste strand. (Johan Winegård).

Stormfågel

(*Fulmarus glacialis*), 15 januari 2007.

Stormen Per drev in havsfåglar mot kusten, men även ovanligt många långt in i landet. En stormfågel hamnade i Vättern och kunde ses passera Nydalens småbåtshamn flera gånger i den hårda vinden (Peter Gustafsson).

Dvärguv

(*Otus scops*), 11 november 2005.

Upptäcktes på eftermiddagen i Stjärnhusområdet i Örebro när den jagades in ett buskage av skator. Den sågs sedan i mörkret med hjälp av ficklampor sittande i buskar och på fönsterbleck. Den försvann vid 19-tiden. Uvens fjäderdräkt var grå morf. Det är en sydeuropeisk art som är mycket ovanlig i Sverige. Efter fyndet i Örebro 2005 har endast några få fynd gjorts på Gotland (Clas Nordell).

Purpurhäger

(*Ardea purpurea*), 11 maj 2003.

En gammal (adult) purpurhäger lyfte kl. 07.15 från Utängen i Oset och flög västerut innan den landade igen efter ca 1 km (Urban Toresson).

Vattenpiplärka

(*Anthus spinoletta*), 1 maj 2003.

En vattenpiplärka i karakteristisk utfärgad sommardräkt rastade på maden strax norr om Södra tornet vid Tysslingen. Arten hör närmast hemma i Alperna (Johan Åhlén).

Svarthuvad mås

(*Larus melanocephalus*), 29 april 1999.

En individ med ålder 3K stäckte förbi Klåvudden, Harge (Joakim Johansson, Peter Gustafsson).

Skedstork

(*Platalea leucorodia*), 26 september 1998.

Denna för våra breddgrader ovanliga stork rastade under tre dagar i Rysjön, Kvismaren (Stig Ernell, Joakim Johansson).

Sumpvipa

(*Vanellus leucurus*), 27 juni 1997.

En individ höll till vid Stentornet/Rynningeviken under perioden 27 juni – 9 juli. En mycket långväga gäst som närmast häckar i Centralasien. Ovanlig i Sverige och ett tungt Närkekräss (Christer Nyten).

Ökenpipare.

Tobisgrissla

(*Cepphus grylle*), 27 april 1996.

Enda fyndet i landskapet är en sträckande fågel i vinterdräkt vid Klåvudden, Harge (Joakim Johansson, Peter Gustafsson).

Alpseglare

(*Apus melba*), 22 juni 1993.

Närkes enda fynd av denna seglare från Medel-

VÄND!

FORTS. Hela listan på Närke osannolika fågelobsar

havsområdet gjordes vid Kvismaren (Pierre Stål-åker).

Biätare

(*Merop sapiaster*), 28 juni 1985.

Enda fyndet av arten gjordes i Norra Oxhagen (heter numera Björkhaga) i Örebro (Magnus Tiderman).

Havssula

(*Morus bassanus*), 7 januari 1984.

Hittades på isen vid Sundby, Väringen. Den var skadad och kunde inte flyga. Funnen död följande dag (Jan-Erik Malmstigen, Sven-Olof Eriksson).

Lavskrika

(*Perisoreus infaustus*), 1 december 1976.

Stationär under två veckor vid Storängen, Nysund som ligger väster om Svartå (Lennart Ahlén).

Ökenstenskvätta

(*Oenanthe deserti*), 4 december 1976

En hane rastade vid Gräve kyrka, Tysslingen (Arne Mönerud).

Ormörn

(*Circaetus gallicus*), 23 augusti 1973

Närke enda observation av ormörn gjordes i Oset (Björn Olsen).

Lappmes

(*Poecile cinctus*), 15 oktober 1966

En morgon med bra sträck av mesar hittades en lappmes tillsammans med taltitor vid Öbykulle, Kvismaren (Åke Pettersson, Urban Toresson).

Tornuggla

(*Tyto alba*), 15 december 1962

Stationär vid en gård i Lillkyrka. Hittades död och monterades (Uppgift om rapportör saknas).

Vitvingad trut

(*Larus glaucooides*), 14–21 februari 1853

En hona (3K) sköts vid Fala by, Närke Kil. Finns monterad på Biologiska museet i Örebro (C.G. Löwenhielm).

Isabellastenskvätta.

4 som först obsades i Närke

FYRA UPPTÄCKTER av ovanliga fåglar i Närke sticker ut. De var de första fynden i Sverige av arten. Sedan dess har de observerats flera gånger i landskapet, bland annat rostgumpsvalan som sågs i Rynningeviken i maj 2022.

Mindre gulbena (*Tringa flavipes*)

3 oktober 1969.

En individ rastade i Källviken, Kvismaren.

En sällsynt gäst från Nordamerika som blev första fyndet i Sverige (Jan Pettersson).

Rostgumpsvala (*Cecropis daurica*)

6 maj 1966.

En rostgumpsvala höll till bakom Lundkvists lada i Asker. Första fyndet i landet av arten från Medelhavsländerna. (Jan Gunnarsson).

Svartvingad vadarvala (*Glareola nordmanni*)

4 augusti 1964.

Sveriges första fynd av svartvingad vadarvala gjordes i Oset. En långväga gäst som närmast häckar i östra Europa och västra Asien.

Erik Rosenberg var på plats och fick glädjen att notera ett nytt exklusivt Osetkryss som hans "bröder" i Ornitologiska Klubben hade upptäckt (Sven-David Lundegård och Roger Gyllin).

Jungfrutrana (*Grus virgo*)

14 juni 1857.

Landets första jungfrutrana, hittad i ett kärr i Asker i Östernärke. Skjuten för artbestämning och dokumentation (Nilsson 1858).

Bra fjällgåsår – 26 ungar flyttade söderut

■ Den akut hotade lilla gåsen fick ett rekordbra häckningsår. Minst 26 unga fjällgäss har flyttat söderut. Årets resultat är det bästa på minst tio år.

För att hjälpa arten att överleva som häckfågel i Sverige startades Projekt fjällgås på 1970-talet. Fjällgäss föds upp på Nordens Ark i Bohuslän och Öster Malma

i Södermanland och släpps ut i svenska fjällen. Därefter får de leva fritt och förhoppningsvis återvända för att häcka. Arbetet har gett resultat. År 2014 fanns det bara 40–45 fjällgäss i Sverige, men 2020 var det åtminstone mellan 100 och 140 som återvände till häckningsplatsen. I år har det dessutom slagits rekord i hur många ungar som begett sig söderut.

Utslagen uggla rådigt räddad

■ Tidigt på morgonen den 29 september fick Martin Karlsson ett telefonsamtal och en bild. En kompis hade hittat en liten fågel på norr i Örebro, som verkade omtöcknad och satt på marken.

– Jag såg med en gång att det var en sparvuggla och körde dit direkt, berättar Martin, som är sopåkare.

När han kom till Ribbingsgatan i Örebro såg han den lilla ugglan. Den måste ha flugit in i något fönster eller krockat med en bil.

– Ugglor är lite av mina favoriter, så här gällde det att handla snabbt. Annars hade den säkert blivit offer för någon katt eller blivit påkörd av en bil, berättar Martin, som hade med sig en förvånad praktikant i bilen.

Han tog på sig en handske (klorna kan vara vassa) och stoppade ner den lilla ugglan i matlådeväskan.

– Det var det enda vettiga jag hade med mig, säger han, och berättar att praktikanten blev väldigt nöjd. Hon hade aldrig sett en sparvuggla tidigare.

Martin tog kontakt med Lennart Eriksson som var i närheten, och ugglan transporterades vidare till Leif Sandgren, som jobbar med Fågelakuten i Närke. Hos Leif fick sparvugglan stanna några timmar. På eftermiddagen fick ugglan en död pilfink som den åt upp. Lite senare släpptes den ut i skogarna vid Adolfsberg, och tog en lov innan den försvann in bland träden.

Artracet – en bra start på skådaråret

■ Vill du få en riktigt bra start på skådaråret? Häng då med på Artracet i Närke. Det är en lättsam kryssartävling där det gäller att se så många arter som möjligt under en dag.

Artracet i Närke är en kryssartävling som pågått ända sedan 1990. Reglerna är enkla: samla ihop några skådarkompisar, bilda ett lag och kryssa i landskapet under en dag.

Kommande tävling blir lördagen den 7 januari, tävlingen pågår från midnatt till klockan fyra på eftermiddagen.

Ställ upp i den vanliga bilårklassen eller i ekoklassen, där du bara utnyttjar miljövänliga färdmedel. Du startar var du vill och vi avslutar för en artgenomgång på Naturens hus klockan 16. Där korar vi också segrarna och delar ut vandringspriset.

Anmäl dig till Urban Tholén:
tholenurban@gmail.com
eller 070 241 67 63.

Har du ingen att tävla med? Kontakta Urban, så ordnar han plats i ett lag. Håll utkik på vår hemsida och på NOFs Facebooksida för mer information.

Färre fågelarter i stadsnära skogar

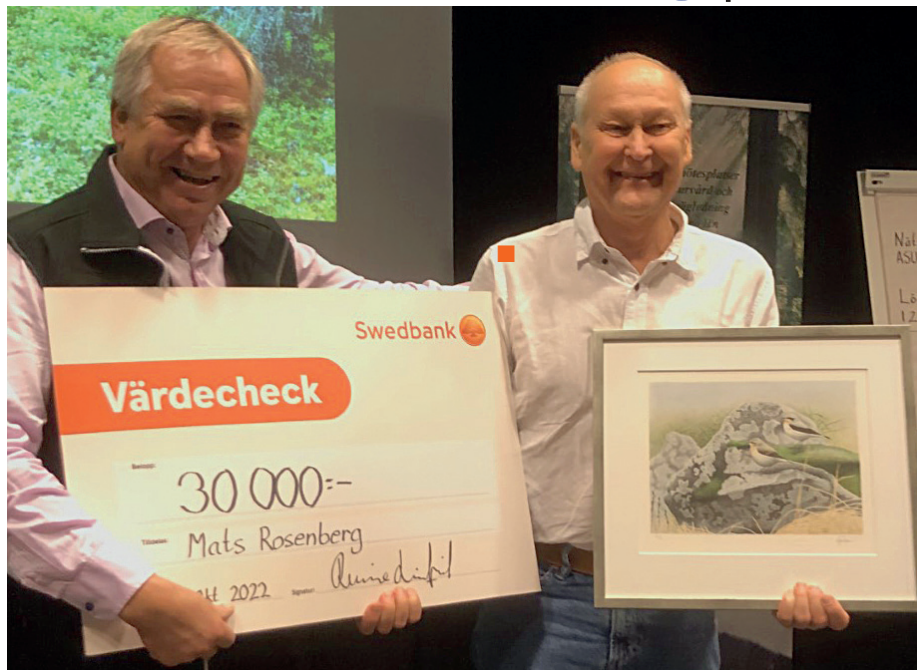
■ I en stadsskog finns betydligt färre fågelarter än i motsvarande skog på landet.

Forskarna har undersökt 459 naturliga skogsmarker som ligger i eller nära 32 städer i södra Sverige. Bland annat har forskarna räknat förekomsten av olika fågelarter, och resultatet är tydligt.

I naturliga skogar som ligger i en stadskärna förekommer i genomsnitt en fjärdedel färre arter skogsfåglar jämfört med i skogar utanför staden. När det gäller hotade arter förekom omkring hälften så många arter i stadsskogar jämfört med i lantliga skogar.

– Man inte kan omringa natur med stadsbebyggelse och tro att den inte ska påverkas negativt, säger William Sidemo Holm, som arbetade med studien.

Mats Rosenberg får Rosenbergpriset

GLAD PRISTAGARE. Kent Halttunen från NOF delade ut Rosenbergspriset till Mats Rosenberg. Han fick bland annat 30 000 kronor efter att ha skapat fina naturområden i Örebro.

FOTO: CATARINA ERICSON

I SAMBAND med Rosenbergsdagarna i oktober delade NOF ut Erik Rosenbergs naturvårdspris. Priset på 30 000 kronor gick till Mats Rosenberg.

Rosenbergsdagarna arrangerades i Örebro. Det var två dagar för att uppmärksamma och påskynda arbetet för den biologiska mångfalden. Dagarna ägnades åt intressanta föreläsningar, seminarier, workshops och exkursioner.

Närkes Ornitologiska Förening, NOF, har tagit över ansvaret för att dela ut Erik Rosenbergs naturvårdspris. Och detta år gick det till Mats Rosenberg, som under 25 år jobbade som kommunekolog i Örebro. Efter sin pensionering har han fortsatt som konsult inom landskapsrestaurering.

Mats Rosenberg har utvecklat kunskaper och metoder om hur man kan återställa förstörda miljöer till fantastiska rekreationsområden som också gynnar den biologiska mångfalden. Mats är högst bidragande till de stadsnära och populära naturområdena som till exempel Oset, Rynningeviken och Myrö våtmark. Men han har också gjort stora insatser för restaureringen av de fina fågellokalerna Kvismaren och Tysslingen.

Så här lyder motiveringen till priset:

Mats Rosenberg har i Erik Rosenbergs anda utfört ett visionärt, nydanande och långsiktigt arbete för bevarande och utveckling av viktiga naturområden. Detta har bidragit till att många människor fått möjlighet att ta del av höga naturvärden i stadsnära rekreationsområden som bland annat Oset, Rynningeviken, Värbergaskogen, Markaskogen och Karlslund.

Gå nybörjarcirkel och bli skådarproffs!

■ Sugan på att lära dig mer om fåglar och kanske hitta kompisar att skåda med?

Anmäl dig då till den nybörjarcirkel som Närkes Ornitologiska Förening tillsammans med Studieförbundet arrangerar i vår. Det blir åtta sammankomster, och

det handlar om att lära sig grunderna i fågelskådning. Det blir tre träffar inomhus med början i april, och fem träffar ute i markerna vid olika fågellokaler. Du får betala en kursavgift, och du måste köpa en fågelbok om du inte redan har en. Välkommen! Anmäl dig till Studieförbundet i Örebro.

FOTO: CHRISTER TEGBRO

I VINDSKYDD OCH SOL. Peter Hansen, Liselotte Sliwon, Annika Eriksson, Essen Ledstam och Monica Holm njuter av fiket.

AKTIV SPANING. Monica Holm och Annika Eriksson vid Ölands södra udde.

NÅGON SÄGER PLÖTSLIGT:

"Skärfläckor, ser ni?"

Jag blir ivrig, jag som aldrig sett skärfläckor! Alla riktar sina tuber och jag min kamera mot havet, jag hinner se fåglarna flygande innan de går ner i vattnet och försvinner i mängden.

TEXT OCH FOTO: LISELOTTE SLIWON

Jag står och spanar när en i gruppen frågar om jag vill ha hjälp med tuben. Nja... jag har ingen tub, jag har bara kameran och kikaren. "Här, kolla i min", säger han då. Mannen som är nästan två meter lång tar ner sin tubkikare och ställer in den för mig, 155 centimeters höjd. Han ställer in skärpan och där får jag se dem igen! Skärfläckorna! Lycka! Pang! Här gick startskottet för vad som skulle visa sig bli en av de mest underbara resor jag gjort!

VI TAR DET FRÅN BÖRJAN. Det är den 13 oktober, tio resenärer från Närkes Ornitologiska Förening åker mot Öland för fyra dagars fågel-skådning. För min egen del var det första resan med NOF, så jag visste inte vad

jag hade att förvänta mig. Min strategi var att ligga lågt och hänga på de erfarna skådarna och resenärerna; de får visa hur man gör på en skådarresa!

Nervositeten över att det inte skulle finnas en utsedd reseledare släppte direkt vid fikapausen på Café Colombia i Kisa. Där satt vi alla lite spända innan Christer Tegebro och Thord Eriksson tillkännagav samma känsla som jag själv haft, lite oro inför avsaknaden av ledare.

Så där och då bestämdes unisont att Christer (med stöttning av Thord) skulle vara den inofficiella reseledaren. Puh... där släppte oron och resan gick lätt och smidigt ner mot Öland. I min buss var stämningen på topp, vi pratade oavbrutet om allt från fåglar till vilken mat vi skulle äta under resan. Lite böcker och livserfarenheter avhandlades också. Det här kommer att bli bra, tänkte jag!

VÅRT FÖRSTA STOPP när vi kommit till ön blev Beijershamn. Den där känslan tog tag i mig igen – hur ska jag bete mig? Ska jag stå ensam eller står vi i grupp? Ska jag vara helt tyst eller får man prata – tänk om man stör

skådarna runt omkring? Med ett djupt andetag tog jag min kamera och följde efter gruppen ut mot strandkanten. Ganska omgående hörde jag ordet lunch och såg att några satt sig i solen vid en mur. Alla satte sig tillsammans och kåkade sin lunch och stämningen kändes så varm och inbjudande. Kort därefter stod alla i klunga och spanade efter diverse fåglar som siktats ute vid havskanten.

Och så kom sekvensen med skärfläckorna. På den vägen var det.

EXPEDITION: ÖLAND 22

Det visade sig att på en skådarresa med detta gäng, Öland 2022, var mottot teamwork, alla ska med! Även om de allra flesta var erfarna skådare med många fågelresor i bagaget, så delade de med sig av sina erfarenheter till oss andra som var nya på detta. Alla var så hjälpsamma och visade och berättade, förklarade och delade. Inte bara kring skådningen utan allt från sitt fika, till en varm vante eller en näsduk.

Alla fick komma med önskemål om vilken plats man ville skåda på och Christer försökte sedan tillgodose allas önskemål. Självt hade

BLÄSÄNDER OCH VIGG utanför "Solens och vindarnas ö".

– minnen för livet

FÄRGKLICK. En brandkronad kungsfågel lyser fram bland murriga grenar.

RÖD GLADA spanar från sin utsiktspunkt i ett dött träd.

jag ju två önskemål: Jag hade noterat att jordugglan hade varit väldigt aktiv på ön men även att en större skrikörn hade befunnit sig på ön under några dagar. Det vore så roligt om jag

kunde få fota ugglan och örnen, mina favoriter bland fåglar! Jag återkommer till det lite senare.

HAVSÖRNAR
vid Södra udden.

FÖRST MÅSTE JAG berätta om hur våra kvällar förflöt. Vi delade upp oss så att vi tjejer bodde i det gamla stationshuset i Näsby på södra Öland. Övriga bodde i "stora huset" respektive "lilla stugan". Jag fick uppfatt-

ningen att alla var nöjda med boendet även om det var några som fick dela rum. Vi hade som rutin att samlas på kvällarna i stora huset kring bordet och gå igenom vilka arter vi sett under dagen. Vi pratade och bubblade om saker som hänt och saker vi hoppades på dagen efter. Christer föreslog upplägg inför kommande dag, vilket alla var väldigt nöjda med. Det var en sådan härlig känsla att sitta där efter en lång dag och dela alla upplevelser med detta gäng.

VÅRA DAGAR STARTADE med avresa klockan 06.30 för att sedan avslutas närmare klockan 18. Många timmar med skådning på Ölands södra udde, Schäferiängarna, Seby, Stenåsa med flera lokaler. Vi fick se så många arter och stora mängder fåglar att vi var helt betagna. Tusentals vitkindade gäss (och däribland EN rödhalsad gås), ejdersträck, havsörnar och småfåglar i flock. Många av oss fick livskryss under resan och en av oss firade vi lite extra, nämligen Thord, som noterade sitt 300:e kryss efter att vi länge och väl skådat en prärielöpare bakom muren ute på udden. Såg man inte över muren fick man hjälp att ställa sig på en sten med en skådare som höll emot i ryggen bakom. Alla ska med!

Att räkna upp alla fåglar vi noterade får jag inte plats med men nog blev det "drag" allt. Prärielöpare, kungsfågelsångare, sibirisk piplärka, brandkronad kungsfågel och dvärgbeckasin! Jag och flera andra i gruppen fick flera livskryss med oss hem från resan. Vad fick vi mer med oss? Jo, minnen för livet. När vi summerade vårt äventyr vad alla överens om att helheten är det viktiga; inte bara fåglarna utan gemenskapen kring fåglarna och naturen framför allt. Att vi fått lära oss så mycket

av varandra och uppleva detta tillsammans, ingen var ensam. Alla ska med!

SÅ, HUR GICK DET då med jordugglan och den större skrikörnen? Ja, några av oss fick inte med ugglan på vare sig foto eller krysslista...men örnen däremot! Snacka om drag! På väg hem fick vi larm om att örnen siktats på sidan; vi tar den vägen hem. Hinner tvärnita och rusa ur bussarna tre gånger innan vi uppe i närheten av Hulterstad ser några killar stå längs vägkanten. Vi frågar, vi frågar, vad ser dom?? Pang! Större skrikörn! Äntligen! Det var som om resan ramades in av vår gemensamma vilja att lyckas hitta guldkornen och skåda i team. Örnen fastnade på kort också, utan prestige, bara för dokumentation. Innan vi lämnade ön åt vi en gemensam lunch bestående av kroppkakor och raggmunkar strax utanför Färjestaden. Det har aldrig smakat så gott med lunch!

FOTNOT. NOF-resenärerna till Öland var: Peter Hansen, Liselotte Slivon, Annika Eriksson, Essen Ledstam, Monica Holm, Thord Eriksson, Kerstin Eriksson, Per Salomonsson, Marianne Redman, Anders Eriksson och Christer Tegebro.

Specialmaskin med bearbetningsmotor på vagnen använd i Rysjön 1981.

Läckande munk. Vid högvatten flyter sättbrädorna upp. När vattnet sjunker blir munken otät.

Sex punkter som kan förd

■ TÄTA VALLARNA.

■ Använd maskiner för att skapa bra marker för fåglarna.

■ Köp in högre belägna områden i anslutning till Kvismaren.

■ Skapa en långsiktigt hållbar skötselplan.

■ Koncentrera reservatsskötseln på åtgärder för fåglarna.

Det vill JAN SUNDELL se genomföras. Han har under 60 år jobbat med naturvårdsåtgärder i Kvismaren.

För att komma till rätta med de återkommande översvämningarna av jordbruksmarken på 1940- och 1950-talen diskuterades invallning av åkrarna och en rejäl breddning av Kvismare kanal. Man gjorde en provinvallning från Öby kulle till Sörön. Det öppnade möjligheten för att behålla vårflodsvatten på sjöbotten utanför vallen. Man tillät därför också en naturvårdsvall söder om provvallen ute vid kanalen. Vallen anlades 1959–1960 och resultatet blev mycket

lyckat. Fågellivet ökade markant i den tidigare på somrarna uttorkade sjöbotten. ”Arkitekterna” bakom invallningen var Erik Rosenberg som idégivare och Holger Viberg som projektledare. Området döptes till Fågelsjön.

Ideell naturvård

De första större fysiska naturvårdsinsatserna i Kvismaren skedde först i början av 1970-talet och då i Kvismare fågelstations regi. Vi invallade först ett litet försöksområde – Löten – för att kunna kontrollera vattenståndet där och sedan trampades området med en bandvagn för att få bort högvuxen vegetation. Det fungerade så där – vegetationen kom snabbt tillbaka och effekten på fågellivet varade i huvudsak under den säsong maskinen var på plats.

Nästa restaureringsobjekt blev Östra Fågelsjön, senare kallad Åslasjön. Vi tog nu i ordentligt. Vassen brändes och hela området torrlades under två vegetationsperioder för att tillåta markbearbetning med traktor och bränning av uttorkat fräst material. Den första vårbränning-

en orsakade mässfall i Norrbyås kyrka eftersom brandkåren ryckte ut – dock felaktigt efter en kommunikationsmiss mellan olika brandbefäl. Vi hade noga meddelat vad som skulle hända!

Efter återfyllning av vatten våren 1975 blomstrade fågellivet upp. Vi fick dock en explosionsartad utveckling av vattenväxten hästsvans som i viss mån begränsade fågellivet. Den arten försvann dock året därpå och åtgärdens resultat bestod under flera decennier.

År 1981 var det dags för nya stordåd. Hela Rysjön skulle restaureras. Samtidigt som täta och relativt höga vallar byggdes, dränerades hela sjöbotten med ett stickdikessystem som tillät jordbrukstraktorer att ta sig fram. Vi konstruerade också ett speciellt ekipage, där en separat motor på släpvagnen hydrauliskt drev en fräs.

År 1986 var det sedan dags för Västra Fågelsjön. Även här skedde markbearbetning och bekämpning av bladvass som tack vare behandling sent på hösten, då även årsvassen blivit spröd, kunde åtgärdas på en enda tillväxtsäsong efter det alla häckningar blivit klara.

BRÄNNING i Östra
Fågelsjön (Åslasjön)
1974.

dubbla fågelförekomsten

Slutligen gjordes en återrestaurering av Rysjön 1997 i föreningens regi.

Länsstyrelsen tar över

I och med återrestaureringen av Rysjön avslutades den ”ideella” naturrestaureringsperioden i Kvismaren och länsstyrelsen tog över. Man utförde under åren fram till i dag många olika åtgärder över hela Kvismaren.

Kännetecknande för arbetena 2004–2022 var byggandet av ett flertal anordningar för vattenreglering, samtidigt som kvarvarande obehandlade sjöbottnar indelades i ett antal hydrologiskt åtskilda delområden, detta genom anläggande av låga vallar. Intentionerna var goda, men på grund av utebliven löpande skötsel av flera delområden fungerade inte vattenregleringen så väl. Regleringsanordningarnas konstruktion gjorde också att de ofta läckte.

Man kan rikta följande kritik mot anläggningar och skötsel i Kvismaren på senare år:

Antalet regleringsanordningar blev för stort och därmed svåra att underhålla. Läckage var

mer regel än undantag. Mätning av vattenstånd började ske mer systematiskt först år 2016 och då fanns på sommaren bara kvarhållet vatten i Rysjön och Fågelsjön. Övriga delområden var torrlagda genom läckage. (Bild på läckande munk.)

Uppdelningen på delområden blev också stor. Detta är delvis kopplat till antalet regleringsanordningar. På sikt vore det bra om antalet regleringsanordningar kunde minskas för att underlätta skötseln.

Nya vallar byggdes för låga. Fågelsjön och Rysjön anlades från början (1959–60 och 1981) med en krönhöjd på drygt 23,0 meter över havet. Övriga efterkommande vallar inklusive Fågelsjöns vall som sänktes i samband med kanalbreddningen 1970, har en krönhöjd på ca 22,5 m. Vallen mot kanalen i Rysjön är också sänkt till ca 22,6 m. Det betyder att möjlig regleringsamplitud i Kvismaren bara är 0,5 till 0,6 m mot önskvärt minst 1,0 m (Thorsell 2022), eftersom bottenlinjen i alla sjöbottnar är ca 22,0 m.

För det potentiellt allra finaste området i hela

Kvismaren, Hammarbotten med tidigare häckning av både brushane och rödspov, finns det tyvärr idag ingen restaureringsplan. Det vore mycket önskvärt om en sådan kunde komma till stånd.

Läget i dag

Kvismaren är trots påtalade brister en mycket fin fågellokal. Som ”hjärtland” i en stor odlad dalgång samlas många fåglar i Kvismaren för att häcka och rasta. Området ligger som bekant i ett välutnyttjat flyttfågelstråk inom låglandet tvärs över Svealand och Götaland. Lokalen är lättillgänglig också för människor, och möjligheterna är goda att vid ett besök hitta sällsynta arter som är svåra att finna på andra platser. På hösten när rastningen är som störst kan man ofta räkna mer än 25 000 fåglar (mest tranor, änder och gäss) i sjöarna och deras omgivning.

Framtiden

Även om fågeltillgången är god i Kvismaren anser jag att man i dag bara utnyttjar ungefär halva

Vallbyggen **nyckelåtgärd** för **hållbar** Kvismarenmiljö

lokalens potential. Med bättre vattenreglering och högre vintervatten skulle fåglarna få betydligt bättre häckningsförutsättningar. Vi borde utan svårighet kunna dubbla fågel förekomsten under häckningstid.

Vad behövs då för att nå målet ”dubbelt så många fåglar”? Följande åtgärder kan listas.

1. Se till att vi åstadkommer täta vallar upp till 23,0 m i Fågelsjön, Rysjön, Kvinnerstasjön och Sörbysjön-Hammarbotten och konsekvent genomför en adekvat vattenregim med högt vårvatten, lägre sommarvatten och minst ca 22,3 m högt vatten över vintern.

2. I övriga delområden bör det finnas möjligheter till uppdämning till 22,5 m, men under vegetationsperioden bör vattenståndet vara lägre för att gynna bete.

3. Maskinell vegetationsbehandling bör ske efter behov, i princip i alla områden. Det ska finnas en mix mellan högre vegetation (vass, starr, kaveldun) och öppet vatten och i betesområdena kan putsning behövas för att hålla vegetationen på en lämplig höjd för bland annat vadare.

4. För att säkerställa häckningsplatser för en rad arter bör även en del högre marker i reservatets omgivning inköpas för att ingå i naturreservatet.

5. När dessa markregleringar, anläggnings- och skötselåtgärder genomförts är det dags att fastställa en långsiktig skötselplan.

6. Koncentrera reservatsskötseln på åtgärder för fåglarna! Kvismaren är redan idag lätt tillgängligt för allmänheten med hela sex torn och plattformar.

Tillgängligheten

Kvisaren var under slutet av 1960-talet i stark igenväxning. Anläggning av vallar för att skydda jordbruksmarken i kombination med breddning av Kvismare kanal 1970 gav möjlighet till vattenreglering av sjöbottnarna utan att det väsentligt störde jordbruket. I propositionen som var riksdagens underlag

för att bevilja pengar till kanalbreddningen, framhölls också möjligheten att reglera vatten i de kvarvarande sjöbottnarna till fromma för naturvården. Det gjordes också en provreglering redan 1959–60, som fick namnet Fågelsjön (se ovan). Den fungerade bra och allt talade för att flera områden med fördel kunde invallas och däckas.

Vid översvämningar i Kvismare kanal kan sjöbottnarna, om de är tömda på vatten, utgöra en magasinvolym som mildrar översvämningens höjd vid snösmältning och kraftig

nederbörd. Här har vi en konflikt mellan naturvårdsintresset och lantbrukarna med ej invallade åkrar. De senare vill ha så lågt vattenstånd som möjligt i sjöbottnarna och naturvårdarna vill ha samma bottnar vattenfyllda på våren och behålla en del vatten över vinter för att gynna främst produktionen av vatteninsekter.

Sammanlagt bedöms på några års sikt att ca 400 hektar fågelmarker får ett vårvatten på ca 22,7 m och ett vintervatten på 22,3 m. Vid en översvämning på 23,0 m beräknas ca 500 ha oinvallade åkrar stå under vatten. Om detta gör någon skada beror på vilken tid på året det gäller och hur länge högvattnet varar. Översvämningen 2021 skedde i slutet av maj då vårbruket var avslutat och varade

en knapp vecka.

Rent teoretiskt bör undanhållande av 400 x 10 000 x 0,3 (vinter) respektive x 0,7 (vår) kubikmeter vattenvolym betyda att ca 500 ha oinvallade åkermarker under nivån 23,0 m får ungefär 0,2 respektive 0,5 m högre vattenstånd än om sjöbottnarna vore torrlagda. I dag är det oklart vad som kan anses som skäligt för att gynna naturvårdsintresset. Den frågan måste förhandlas och kan man inte komma överens bör det ansökas om vattendom.

REFERENSER. Andersson, M., Sondell, J. & Thorsell, S. 2011. Naturvård i Kvismaren under ett halvt sekel. I Fåglar, forskning och naturvård i Kvismaren under 50 år. Kvismare Fågelstations jubileumsskrift 1961–2011. Varberg.

Thorsell, S. 2022. Strandnära våtmarker måste skötas bättre. Fauna & Flora 3: 2–9.

JAN SONDELL
besökte Kvismaren första gången 1954, och år 1961 var han med och bildade Kvismare fågelstation. Under sex decennier har han jobbat med naturvårdsarbeten, ofta som projektledare, vid Närkes bästa fågel-lokal.

FOTO: OVE PETERSSON

Svarthakad buskskvätta i Kvismaren.

Åke upptäckte rar fågel i Kvismaren

■ **Söndag den 27 november och första advent. Trots halvtaskigt väder ger sig Åke Pettersson i väg till Kvismaren. Han ville kika lite på en del naturvårdsåtgärder som skulle vara gjorda runt Rysjön.**

– När jag gick tillbaka från tornet såg jag en fågel sitta i toppen av en videbuske. Det var ingen snack om saken, det var en svarthakad buskskvätta, berättar Åke.

Men han tvekade ändå en liten stund: skulle det kunna vara en vitgumpad buskskvätta? Larmet gick ut, och visst var det en svarthakad buskskvätta som Åke hade upptäckt. Det var blott det elfte fyndet i Närke.

– Det är ju sent på året, men visst var det kul med upptäckten. En bra present också till andra skådare på första advent, säger Åke.

Den svarthakade buskskvättan var kvar under några dagar till många fågelskådares glädje. Senast en svart-hakad buskskvätta sågs i landskapet var i mars 2020. Då sågs den i Tysslingen, men då var det bara några få skådare som hann se fågeln.

För att hitta ett publikt fynd får man gå tillbaka till 2009. Då uppehöll sig en svarthakad buskskvätta vid Hättinge i Tysslingen under perioden 30 augusti till den 6 oktober.

Gänget som **skådat** ihop varje onsdag – **i 20 år!**

VARJE ONSDAG, året runt, träffas de för att skåda fåglar. Det har de gjort i 20 år, onsdagsgruppen.

– Om julafton inträffar på en onsdag? Ja, vi är nog några som träffas ändå, säger Lars-Olov "Loffe" Bergkvist med ett skratt.

TEXT OCH FOTO: KENT HALTTUNEN

Det är sista dagen i november och lite grådisigt. Denna onsdag har gruppen bestämt sig för att träffas vid Krogstugan i Karlslund. Klockan nio kör det in några bilar på parkeringen och gruppen, den här gången bestående av sex personer, är samlad.

– Vi går väl upp till Borrarbacken, säger Tord Sundström som varit med sedan starten.

Idag har gruppen en målart: strömstare. Det skulle innebära att gruppen sett 189 arter i år i Närke under sina onsdagsträffar. Och visst, inte bara en utan två strömstare visar upp sig i Svartåns brusande vatten.

Det sociala är viktigt

Efter rundvandringen läser Loffe Bergkvist upp Krogstugan och deltagarna i onsdagsgruppen går in i värmen för att ta en fika.

– Det sociala är minst lika viktigt som fågelskådningen, säger Viveca Lundmark.

Onsdagsgruppen har sitt ursprung i en nybörjarcirkel som Lars Bagge höll i år 2000. De följande två åren fortsatte några att gå fågelkurser under ledning av Leif Sandgren. Då uppkom idén att fortsätta träffas utan ledare. Sagt och gjort. I augusti 2002 bildades onsdagsgruppen; då ingick 15 personer.

– Till en början körde vi träffar som en studiecirkel: tio träffar på våren och lika många på hösten, berättar Ingvar Gustavsson som var med från starten.

Numera träffas gruppen varje onsdag, året runt.

– Det känns naturligt.

Trots att gruppen är informell, har man ändå sina roller. Loffe skriver en rapport efter varje träff om vad som hänt och vilka fåglar gruppen observerat. Den mejlas sedan ut till alla i onsdagsgruppen. I mejlet står också var man ska träffas nästa gång.

Onsdagsgruppen håller sig till Närke, men ibland har det hänt att man rört sig utanför landskapet. Rune Eriksson och Gunnar Nilsson håller ordning på vilka fåglar man sett, och fyller noggrant i statistiken.

– Med strömstaren blir det 189 arter i år och det är nytt årsrekord för oss i gruppen, säger Rune Eriksson, som berättar att onsdagsgruppen har sett 234 arter totalt i Närke genom åren.

ONSDAGSGRUPPEN har 20-årsjubileum i år. Från vänster: Viveca Lundmark, Ingvar Gustavsson, Rune Eriksson, Tord Sundström, Lars-Olov "Loffe" Bergkvist och Birgitta Loberg.

Några har varit med sedan starten, andra har av olika anledningar fallit ifrån och några har kommit till. Man har mest av praktiska skäl haft en vilja att inte bli för många, och man vill att de som är med i gruppen deltar regelbundet.

– Ibland krockar det med familjen och med golfspelandet, säger Viveca Lundmark.

För andra är almanackan rensad på onsdagar.

– På vårdcentralen vet man att jag inte ska bli kallad på onsdag förmiddag, säger Tord Sundström med ett skratt.

Alltid nybakat

Fåglarna är gängets gemensamma intresse förstås, men när deltagarna träffas 52 gånger per år blir det en hel del socialt också. Och gruppens bagare och konditor är Ingvar Gustavsson. Den här onsdagen bjuder han på en god kaka.

– Han har alltid bakat och har alltid med sig något gott, och dessutom håller han ordning på alla födelsedagar, förklarar Viveca.

Efter fikat och lite snack så går gruppen igenom vilka arter man sett under promenaden runt i Karlslund. Det är lite magert denna gång, bara 12 arter. Men å andra sidan en ny art för året: strömstare. Och så hoppas gruppen få se en kattuggla – det skulle innebära 190 arter i Närke i år.

FOTO: PER SAMUELSSON

ATT FÅ SE en havssula på nära håll är magiskt. För NOF-resenärerna blev det verklighet när en sula seglade förbi på Skummeslövsstrand.

FOTO: PER SAMUELSSON

SAMLING vid det lilla vindsyddet ute på Nabben, Falsterbo.

FOTO: K. AMERBA

NOF-gänget i Falsterbo. Från vänster: Essen Ledstam, Ami Sundén, Jan Bernhardsson, Lena Asp, Per Salomonsson, Lennarth Sol-lerman Gus-tavsson, Anders Eriksson och Maria Wanche. Liggande fram-för oss: guiden Björn Ander.

FOTO: LENA ASP

Vid guidningen visas en kungsfiskare upp som just ringmärkts vid Falsterbo.

Drivet hos flyttfåglarna på Nabben **magiskt**

VÄSTLIG VIND och kraftigt regn kom att påverka årets resa till Falsterbo, både på gott och ont – mest på gott. Målet är att ha en skön helg tillsammans på Falsterbonäset med dess ofta magnifika tättingsträck och förhoppningsvis fina rovfågelsträck.

TEXT: BJÖRN ANDER

Att åka nio personer i en minibuss med full skådarutrustning och packning låter sig inte göras. Därför lämnade vi Närke i en minibuss plus en personbil, och angjorde vandrarhemmet vid Getterön i Varberg utan större dramatik.

SOVMORGON, samling klockan sju utanför vandrarhemmet för vandring ut till kustlinjen i en påtaglig västvind. Blåsten gjorde att hörselinttrycken inte var de bästa. Till slut kom två gamla havssulor nära, cirka 500 meter. In till vandrarhemmet för att packa om.

Bassängen vid Getterön är ett stort område som kräver tubkikare för att notera alla fåglar som finns där; ibland räcker inte ens det. På håll noterades i alla fall bland annat rödspov, myrspov, kustpipare, silltrut och till många deltagares glädje, även skärfläcka. Lycka!

En kombination av regn, blåst och hopp om havsfågel gjorde att vi hoppade över de traditionella halländska rastfågellokalerna och drog direkt (näja, en tidig lunch på Laxbutiken hör ju till, liksom) ner till Skummeslövsstrand i allra sydligaste Halland.

Här kan man köra ut med bilen på den breda sandstranden och använda som lä. Det blåste dock nordväst; hade vi använt bilen som lä hade vi inte kunnat spana ut över havet. Rastande sandlöpare i goda antal samt enstaka kärrsnäppor och större strandpipare noterades liksom sex havssulor varav en gammal fågel, som verkligen slickade strandkanten på 15 meters håll.

FREDAG MORGON, på Nabben. Någon kom på den briljanta idén att nu när vi är utan packning kan alla få plats i bussen. Vinden viner åter från nordväst, ingen höjdare. Dock svischar en hel del stenfalkar förbi.

Vi har en inbokad guidning vid Falsterbo fågelstation, som tack och lov hålls inomhus. Vidare mot inre Foteviken, där de numera

ganska skruviga gamla jaktstugorna ger lä när vi skådar österut över viken. Stora mängder ljungpipare och en ung blå kärrhök att hetsa på (alltså att eventuellt kunna bestämma till något annat än blå kärrhök).

Blåsten gör att vi rör oss in mot Vombsänkan, några mil öster om Lund. Bra stork- och rovfågelsmarker. Chans på svarthakad buskskvätta, varför inte? Fiskgjuse hittas sittande i en torrakånågon kilometer bort. Bra upptäckt! Många tornfalkar, och resans första gransångare trillar in, liksom buskskvättor, dock utan svart haka. Upp i Silvåkratornet, ett fågeltorn på östra sidan av klassiska Krankesjön. Många änder och sothönor. Återigen fiskgjuse, men nu hovrande över vattnet. Två lärkfalkar jagar över tornet. Vi hör åksmällar och ser hur ovädret närmar sig. In i bussen. En rundtur i omgivningarna på jakt efter vit stork gav en av de värsta regn-/åkskurarna vi varit med om! Tillbaka till "Näset" för proviantering inför nästa dag.

Vi har blivit varnade för stöldlighör, som på ett raffinerat sätt plundrar skådarbilar på kikare och kameror. De kodar av fjärrlåsningen av bilen och kan vid ett kort stopp, till exempel en bensinmack, på nolltid förse sig. Med det i åtanke lämnas bussen aldrig obemannad när det finns utrustning i den. I samband med fika vid fyren får vi höra att ett norskt skådarsällskap blivit av med all sin skådarutrustning dagen innan.

Chansen på fint rovfågelsträck är inte bra på grund av för stark vind från nordväst. Termiken förstörs, vilket gör att många rovfåglar avvaktar att dra ut till Danmark. Några erfarna, skånska "Näset-skådare" har ändå tyckt det var värt att sätta sig vid Lotsvillan (alltså vårt boende i södra delen av Falsterbo kanal) för att skåda. Vi ansluter till dom så klart. Nordvästvind gör att rovfågeln hamnar långt ner i sydost, vilket innebär motljus under dagen. Skåningarna lyckas ändå hitta en brun glada på sträck åt oss, en fågel som vi alla lyckas se.

EXPEDITION: FALSTERBO 22

FOTO: LEWA ASP

GRYNING på Nabben Tubkikarna står redo för dagens spaning. Maria Wanche håller koll på de morgonpigga fåglarna.

PÅ LÖRDAG MORGON kniper vi en av de två sista p-platserna vid Nabben, Falsterbo (guiden andas ut). Vinden betydligt mildare och nu hör man fåglar som sträcker! Sparvhökar drar över och bredvid oss. Småfågelsträcken väller fram över oss. Siskor, finkar, piplärkor, enstaka järnsparvar och försärlor. De kommer i hundratal, tusental! Att få stå nere på Nabben, i sydvästra Sverige, och få uppleva drivet hos flyttfåglarna är bara magiskt. Fantastiskt häftigt!

Vinden gör att rovfågelsträcket inte är vad det kan vara, så vi drar inåt land igen. Denna gång mot klassiska Börringe! Vi hann knappt äntra Börringe mad (med skedand i alla fall), innan larm om att en aftonfalk siktats i närheten av Näsbyholm. Efter visst debacle hittade vi till obsplatsen, bara för att få reda på att den sågs för cirka 30 minuter sedan.

– Jaa, den flög dit, och sen dit, och sen försvann den dit!

Bara för oss att stanna kvar och spana. Och spana. Och plötsligt hittas den när den flyger åt höger! Tyvärr är det bara några få i gruppen som hinner se den. Övriga spejar frenetiskt, men lyckas inte återfinna den.

SISTA MORGONEN på Nabben. Inpackning, tajmingen i fordonen satt perfekt! Fortsatt väldigt fint småfågelsträck. Flockar med siskor och finkar fortsatte välla fram. Tornsegelare! Sent, kanske? Här kommer det en flock lärkor med korta stjärtar: trädlärkor! Yes!

Fågelmässigt avslutas resan på östra delen av Ljungen. Svarthakad buskskvätta är rapporterad från Skyttse hage. Den sitter som en smäck! Och fotograferna i gruppen får sitt lystmäte uppfyllt!

UTMÄRKT GUIDE, Hans Waern som upplåter sitt hus på NOF-resorna till Hönö och Kråkudden.

FINT LJUS på Västkusten, och Anders Eriksson som passar på att fota. Monica Waern, Rigmor Argren och Per Salomonsson spanar efter annat.

TRÅNGT i vindskyddet på Kråkudden, det gäller att vara på plats tidigt.

Första larmet kom redan i bussen!

PÅ VÄG TILL HÖNÖ och Västkusten tillsammans med fem hugade fågelskådare från Närkes Ornitologiska Förening. Då kom larmet: En spetsbergsgrißla simmar vid insjön Aspen strax norr om Jonsered. Det var inte svårt att övertyga de andra resenärerna att styra kosan dit.

TEXT OCH FOTO: SEPPO LEPPÄLAMPI

Väl framme vid sjön den här **FÖRSTA DAGEN** hade spetsbergsgrißlan tagit till vingarna och flyttat sig en bit. Det blev en snabb omgrup- pering och tack vare det lyckades vi hitta den eftertraktade grißlan. Snacka om ett bra kryss och en bra början på NOF-resan!

Nu hade klockan hunnit bli drygt tio och kaffet på stående fot smakade extra bra denna fredag förmiddag. Vi fortsatte resan och inkvarterade oss i guiden Hans Waerns stuga som ligger strategisk på Fotö, med bra förbindelse till Hönö och den fina sträcklokalen Kråkudden. Hans Waerns "stuga" som visade sig vara ett stort permanenthus som låg på första parkett mot västerhavet. Från köksfönstret kunde Vinga fyr skönjas långt bort i sydväst.

DAG 2, lördag morgon, började tidigt. Redan klockan 04.30 satte larmet på min mobil i gång och det tog en stund innan jag

göra sig redo för dagens äventyr. Vi hade bestämt att komma i väg till Kråkudden längst ut i väster på Hönö och vara på plats i vindskyddet innan "göteborgarna" kom med första färjan.

Alla var förvarnade om att en pannlampa behövdes för den tidiga morgonpromenaden ut till vindskyddet. Det visade sig att stigen till vindskyddet bara blev sämre och sämre; på slutet fick vi balansera oss på stenskravel i mörkret med hjälp av våra lampor.

Trots vår tidiga morgon var vi inte ensamma i vindskyddet. Totalt blev vi tolv förvåntansfulla skådare i gömslet och

så fort gryningsljuset tillät kunde vi bland an-

hittade den och kom på fötter. Trots det blev det en bra morgon. Härligt att kunna göra frukost under ordnade former och

nat se ett flertal tretåiga måsar, skärnappor och havssulor. För mig var en närbild med en alkekung (ny art för mig) väl-

EXPEDITION: HÖNÖ 22

SÅ HÄR GLADA var NOF-gänget sedan de kryssat en spetsbergsgrißla på väg till Västkusten och Hönö. Från vänster: Seppo Leppälampi, Anders Eriksson, Monica Waern, Per Salomonsson och Rigmor Argren.

FOTO: HANS WAERN

dig spännande och dessutom många skärnappor på njut-avstånd!

Vid 13-tiden bröt vi upp och gick tillbaka på den steniga stigen. Nu insåg jag att det var ett under att vi klarade oss i mörkret med pannlampor som enda ljuskälla.

På eftermiddagen besökte vi Hummerviken på Öckerö, Sudda, Slingan, Bredviken och Jungfruviken på Hönö. Det var en fröjd att ha med Hans Waern som guide.

SISTA DAGEN började också tidigt, eftersom vi tog bilfärjan till Rörö redan halv sju. Havet var helt spegelblankt och lugnt och i fjärran började solen gå upp. På Rörö fick vi bland annat se en svarthakad buskskvätta och senare även en berguv som vi fått tips om. Tyvärr hittade vi inte den större piplärkan som var rapporterad strax innan vi kom.

Miljön på Rörö var helt magisk; man fick känslan av att befinna sig i fjällen. Vid vår frukost njöt vi av en vilande berguv på kikaravstånd och en ung havsörn som på håll satt på ett klippblock.

PÅ HEMRESAN gjorde vi ett kort stopp vid Hullsjön utanför Trollhättan. En ringand hade rapporterats där. Efter mycket letande hittade vi den tillsammans med rastande gräsänder.

I övrigt fanns massor med brunänder, bläsänder och krickor i sjön. Dessutom upptäckte vi ett par salskrakshonor vilande mitt i sjön.

Resan till Hönö och Västkusten kommer med stor sannolikhet bli ett minne för alla oss som deltog när vintermörkret sätter in. Ett stort tack till Hans Waern för en välplanerad, trevlig och minnesfull resa.

NOF-resan till Hönö genomfördes den 28–30 oktober.

NOF-GÄNGET på väg från vindsyddet på Kråkudden. Från vänster: Monica Waern, Seppo Leppälampi, Rigmor Argren, Anders Eriksson och Per Salomonsson.

FOTO: HANS WAERN

Ugglorna stod för höstens överraskning

HÖSTEN ÄR ALLTID en spännande årstid för alla fågelintresserade. Visserligen lämnar våra egna flyttfåglar landskapet för varmare breddgrader, men många intressanta arter som häckar i svenska fjällen, vid Norra ishavet eller till och med på Spetsbergen tar vägen förbi Närke. Dessutom får en del tättingar som häckat långt österut i ryska tajgan fel på kompassen och hamnar ibland i Närke. Hösten är också en tid när arter kan överraska eller uppträda invasionsartat såsom mesar har gjort denna höst. Men kanske är det de många rapporterna om olika arter av ugglor som sticker ut denna höst. Rapporten som följer har hämtats från Artportalen och innehåller faktiskt allt från långväga ovanliga gäster till invasionsarter.

SAMMANSTÄLLNING OVE PETTERSSON

GÄSS

Antalet **spetsbergsgäss** som rastar i landskapet har ökat. Tysslingen är sedan flera år Sveriges i särklass bästa rastlokal för arten. Gässen har denna höst rört sig i området Tysslingen - Närke Kil - Vintrosa och har regelbundet följts och räknats av Kent Halttunen och Lennart Eriksson. Många gäss har varit märkta med halsringar och en del försedda med sändare. Nytt rekord för Sverige någonsin sattes 12 nov. med hela 3 650 ex. vid Tysslingen. Även **sädgässen** har räknats vid Tysslingen och nådde ett högsta antal av 4 300 ex. den 12 nov. Sädgäss rastar även i Kvismaredalen och vid Segersjö fanns 4 500 ex. vid Magnus Fribergs räkning 13 nov. Redan i september var **grågässen** som flest i landskapet. Stora ansamlingar med 3 000 ex. i Boglundsängen 4 sept., 6 000 ex. i Kvismaren 16 sept. samt 3 300 ex. i området kring Närke Kil 28 sept. **Vitkindade gäss** ses på många lokaler, men bäst verkar de trivas i Kvismaren. På Kilsgårdsåkrarna rastade som mest 1 200 ex. enligt rapport från Åke Pettersson 4 okt. **Bläsgässen**, som är vanliga i

LAPPUUGLA

FOTO: BENGT JARLSBORN

landskapet under våren, väljer andra flyttvägar på hösten. Utöver enstaka exemplar finns bara ett fynd med 11 ex. som sträckte mot SV vid

Venastugan 30 okt. Ett gäng med 15 **prutgäss** sågs av Ola Strand när de flög västerut i Södra Hjälmaren på morgonen 26 sept. En stund senare kom en flock från öster med 16 individer över Per Wedholms hus på Barkaregatan, Näsby. Troligen samma flock, Ola och Per får väl försöka enas om antalet. Nästa fynd blev en flock med 35 ex. som sträckte mot SV vid Ässön 29 sept. Samma dag passerade 75 prutgäss Norra Ormesta enligt Ola Erlandsson som fick ett första "tomtkryss" från sin nya bostad på Ålholmsgatan. Totalt gjordes tre fynd av **fjällgäs** varav två i Kvismaren. En adult fjällgäs rastade på Hammarmaden 31 aug. - 2 sept. Nästa individ var en sändarförsedd fjällgäs (ad.) som Stefan Oscarsson såg när den kom inflygande till Rysjön tillsammans med tre grågäss 26 sept. Det tredje fyndet blev 2 ex. som rastade på en åker NV Lännäs kyrka 3 nov. enligt Anders Jacobsson. Avslutar gässen med några observationer av **stripgäs**. En individ har följt med spetsbergsgässen vid Tysslingen och har rapporterats från flera olika lokaler av Martin Karlsson, Lena Asp m.fl. En ensam stripgäs flög förbi Ässöbron 25 sept. Även Kvismaren fick besök av stripgäss med 1 ex. 27 sept. och 2 ex. 3 okt.

SVANAR OCH ÄNDER

En **mindre sångsvan** kom i sällskap med 14 **sångsvanar** och sträckte västerut över centrala Örebro vid lunchtid 31 okt. Sågs av tre alerta fågelskådare längs rutten Grenadjärvalen

- Centralstationen - Västra Oxhagen. Nästa fynd av mindre sångsvan gjordes 13 nov. med 2 ex. som flög österut över Fågeludden, Oset. En **mandarinand** har sällskapat med **gräsänder** i Hagaparken i Örebro under perioden 19 aug. - 3 okt. Intressant att följa hanens ruggning från grå eklipsdräkt till färggrann

SLAGUGGLA

FOTO: GUNNAR ROHED

praktträkt. **Krickor** och **bläsänder** har som vanligt rastat i oräkneliga mängder i landskapets våtmarker. **Snatteränder** uppträder mer koncentrerat på färre lokaler under hösten och har därmed varit lättare att räkna. Imponerande antal i Boglundsängen 2 sept. med hela 560 ex. Höga antal även i La-

gunen, Rynningeviken med 304 ex. 18 okt. Kvismaren toppar dock med totalt 690 ex. när Ola Strand summerade antalet i samtliga delområden 2 sept. Imponerande inte minst med tanke på att första fyndet av snatterand i Kvismaren gjordes så sent som den 20 maj 1965. Av övriga simänder kan nämnas 105 ex. **skedänder** i Rysjön 14 sept. **Brunanden** har minskat i Närke och enda fyndet med tvåsiffrigt antal blev 16 ex. vid Yxnäsa udde, Segersjö 22 sept. Stora mängder **vigg** har rastat i Södra Hjälmaren. Under okt. - nov. fanns 1 700-2 000 ex. i området mellan Dimbo och Lappe enligt Mikael Landin m.fl. En handfull rapporter med enstaka honfärgade **bergänder** har inkommit till Artportalen. Utöver tre fynd i Hjälmaren kan nämnas 1 ex. i Boglundsängen 30 okt. samt 1 ex. i Skogasjön, Skogaholm både 5:e och 7:e nov. med Patrik Hedengren respektive Christer Johansson som rapportörer. Enda

fyndet av **svärta** i september gjordes den 3:e vid Grundholmarna i Hjälmaren. Båtburna Andreas Sandberg och Johannes Almqvist kunde summera 58 ex. efter sitt skådarpass. Från Nydalens småbåtshamn sågs dessutom 1 ex. den 12 nov. **Sjöorrar** har rastat ovanligt talrikt med många observationer i Hjälmaren. Men de kan dimpa ner i vilken sjö som helst, speciellt i disigt väder. Ett par bra exempel på det är 6 ex. i Norra Tysslingen 24 okt. samt hela 83 ex. i Vibysjön 14 nov. med Kent Larsson som observatör. En rastande ung (1K) **alfågel** hittades 31 okt. i Lagunen vid Strandpromenaden av Per-Åke Grönvall. Till

SPARVUGGLA

FOTO: DANIEL EISERMANN

mångas glädje blev fågeln kvar flera veckor in i november. Nästa fynd av alfågel gjordes 5 nov. vid Södra Tysslingen med 2 ex. som Martin Karlsson kunde se från sitt sovrumsfönster (!). **Salskrakar** har rastat med som mest 275 ex. vid Hjälmarsholm 9 nov. och högsta antalet småskrakar blev 17 ex. som sågs i Sottern 31 okt. vid f.d. Kilsmo såg. Avslutar sjöfåglarna med en **kamskrake** som uppehöll sig i Fågel-sjön, Kvismaren 24–28 sept.

VADARE OCH DOPPINGAR

Lämpliga lokaler för vadare har endast funnits i Kvismaren och Oset under den nederbördsfattiga hösten. **Kustpipare** rastade med som mest 17 ex. i Rysjön 16 okt. **Isländsk rödspov** rastar numera årligen i landskapet. Första fyndet gjordes med 1 ex. i Sörbysjön 4 sept. Det andra fyndet blev en individ som provianterade i Södra Näsbyängen 14–18 sept. enligt Claes Dyst, Christer Tegebro m.fl. Även **myrspov** var fåtalig med 1 ex. som sträckte över Oset 3 sept. samt 1 ex. som rastade i Sjölandet, Oset 9–10 sept. Stora flockar med **brushanar** har setts på flera lokaler i landskapet. Som mest imponerande 810 ex. i Rysjön 17 sept. Av småvadarna har **körnsnäppa** dominerat i antal medan övriga arter har uppträtt mer fåtaligt. **Mosnäppa** med 2 ex. i Oset 4.e och 10:e sept., **spovsnäppa** max 4 ex. i Rysjön 18 sept., samt **småsnäppa** max 8 ex. i Lötén 3 sept. Högsta notering för **kustsnäppa** blev 3 ex. som rastade på Östersörahällen i Hjälmaren 5 sept. Ett 10-tal **dvärgbeckasin** har stötts upp

i Oset, Tysslingen och Kvismaren. Enda rapporten från en annan lokal inkom från Stellan Amzoll med 1 ex. vid Husabergs udde, Askersund 20 okt. Höstens enda fynd av **dubbelbeckasin** gjorde Stefan Westberg från Västervik med 1 ex. vid Strandpromenaden, Rynningeviken 8 sept. De rastande **tranorna** i Kvismaren

har räknats regelbundet under hösten. Antalet blev som mest blygsamma 9 983 ex. vid räkningen den 12 sept. Tranorna lämnade Kvismaren ovanligt tidigt och drog söderut redan sista dagarna i september. Många rapporter med **smådoppingar** i Artportalen. Noterbart är 9 ex. som sågs tillsammans i Näsbyängen, Oset 17 sept. **Svarthakedopping** har haft en bra säsong att döma av alla rapporter. Anmärkningsvärt är fyndet av en adult svarthakedopping med en pulli i Ängsholmens grustag så sent som 1 sept.

MÅSFÅGLAR, LABBAR, LOMMAR OCH HÅGRAR

En elegant **silvertärna** i sommardräkt upptäcktes av Osetgubbarna när den födosökte vid Svartåns mynning, Oset på morgonen 2 nov. Ett för årstiden mycket sent fynd och Närkes blott andra i november. Tärnan blev kvar nästan hela dagen och tog även en sväng till Rynningeviken. Några **skrântörnor** dröjde sig kvar en bit in i september med 1 ex. vid Vraks holme, Segersjö 3 sept. enligt Thord Eriksson samt 6 ex. i Södra Hjälmaren 5 sept. Stora ansamlingar av **dvärgmäsor** i södra Hjälmaren. Högsta noteringarna gjordes 5 sept. med 610 ex. samt 13 sept. med 630 ex. Bland alla 100-tals **gråtrutar** på Atletippen, Örebro lyckades Albin Mauritzon 7 nov. hitta en adult **silltrut** i vinterdräkt. På morgonen efter en stormig natt 12 nov. åkte Andreas Sandberg, Johannes Almqvist och Peter Gustafson till Nydalens småbåtshamn. Och efter mycket spaning kom så utdelningen i form av en ung (1K) **tretåig mås** som drog söderut i den byiga vinden. **Kustlabb** väljer ibland att snedda över landet via Mälaren och Hjälmaren på sin väg mot Västerhavet. Tre fynd denna höst och det första var en individ i ljus morf som sågs både från Venastugan och Barkaregatan i Näsby. Nästa exemplar var i mörk morf och sågs från Näsudden i Södra Hjälmaren 4 sept. Den tredje var i ljus morf och höll till vid Norra Grundholmarna i Hjälmaren 18 sept. Höstens andra kanon vid Venastugan blev en **svartnäbbad islom** i sommardräkt som passerade observatörerna Ola Erlandsson och Per-Åke Grönvall

SILVERTÄRNA

FOTO: PER WEDHOLM

på nära håll 28 okt. Den mindre släktingen **smålom** uppträder sparsamt på sträcket och endast två fynd med 1 ex. vid Nydalén, Vättern 1 sept. samt 1 ex. i Hemfjärden, Hjälmaren 1 nov. **Ägretthägern** fortsätter att öka i landskapet. Nya toppnoteringar för både Tysslingen och Kvismaren med 14 ex. respektive 23

ex. som mest under perioden.

ROVFÅGLAR OCH UGGLOR

Höstens sju fynd av **stapphök** är i nivå med tidigare år. Två gamla (ad.) hanar och sju honfärgade/ungfåglar (1K), samtliga sågs i september. Mer ovanlig var rapporten från Mats Weiland om en ung (1K) **ängshök** som han såg över Averby gården 27 sept. Höstens tre fynd av **brun glada** utgjordes av 1 ex. vid Ekebo, Edsberg 10 sept., 1 ex. vid Backa, Glanshammar 25 sept. och 1 ex. vid Venakullarna 27 sept. De mest anmärkningsvärda observationerna av **röd glada** under perioden blev 8 ex. vid Ruggarbron, Edsberg 4 sept. samt 4 ex. vid Ängsholmens grustag, Tysslingen 23 sept. Höstens sista såg Nils-Erik Ström vid Brändåsen 17 okt. En ung (1K) **aftonfalk** höll till vid Rysjön och Hammarmaden, Kvismaren 1–2 sept. Sågs av Maria Wanhe och Bengt Andersson m.fl. Ytterligare en aftonfalk sträckte mot SV över Barkaregatan, Näsby 24 sept.; en honfärgad individ.

Nu till de spännande ugglorna! Börjar givetvis med höstens stora begivenhet **slagugglan**, som glatt både fågelskådare och allmänhet. Uggulan upptäcktes av Per Wedholm i Stadsparken när han cyklade hem på kvällen 14 okt. efter första dagen av eventet Rosenbergsdagarna. Dagarna därefter satt uggulan öppet i de höga träden i Oskarsparken och vid några tillfällen även på Stora Holmen och blev publik för alla. Efter en tids frånvaro hittade Jens Malm uggulan 3 nov. tillfälligt i ett buskage nära Sidvallsgatan. Slaguggulan återupptäcktes på Stora Holmen 16 nov. av en jublande glad Anita Berg, som bidrog till att den unika uggulan återigen blev en stor publikmagnet. Glad blev nog även Bengt Jalsborn 2 nov. när han från bilen upptäckte en **lappuggla** som satt i ett träd på Villingsbergs skjutfält. Några dagar senare kom nästa rapport på lappuggla. Denna gång från Leif Paakkonen som 14 nov. såg 1 ex. på Lövbofällsmossen, Klarälven. Enda fyndet av **hökuggla** stod Mårten Persson för med 1 ex. vid Saltorn, Mullhyttan 2 nov. Även slättlandskapets ugglor har visat sig under hösten. Vid infarten till Irvingsholms gård

såg Martin Karlsson först en **jorduggla** 18 okt. och sedan en **hornuggla** 30 okt. Redan 1 okt. sågs en jorduggla flyga över Fräknabotten, Kvismaren av Anna-Karin Törnblom och Håkan Carlestam m.fl. Ytterligare en jorduggla fanns nära Lännäs kyrka 12 nov. Hornuggla har setts vid Nedre snåret, Kvismaren 1 nov.,

NATTSKÄRRA

FOTO: JOAKIM JOHANSSON

och vid Mellringe f.d. golfbana hittade Bengt Österberg 1 ex. 3 nov. **Sparvugglor** har visat sig på ett 15-tal platser.

ÖVRIGA ARTER OCH TÄTTINGAR

Kullar med **rapphöns** med 13–15 kycklingar har hållit till söder om Tysslingen både vid Ängsholmen och Irvingsholm, men även en kull vid Ormesta öster om Örebro. Med stor sannolikhet utsläppta kullar. Rapportera dem gärna på Artportalen så att det går att följa deras äventyr i vinter. En **vaktel** hördes från Åslaholmen 2 sept. av Per Hasselgren m.fl. och vid Myrö våtmark stötte Eva Georgii-Hemming och Urban Tholén upp 1 ex. från en vägkant 8 sept. Minst sagt överraskad blev Joakim Johansson när han hittade en **nattskärre** på en gren i Lövholmen, Kvismaren 11 sept. Fågeln satt kvar och lät sig fotograferas på nära håll. Jonas Melin har rapporterat om glädjande många **turkduvor** vid silon i Kumla. En flock med hela 11 ex. kunde Jonas räkna till 8 okt. I Odensbacken har upp till 7 ex. funnits under hösten enligt Ove Åkesson. En **gråspett** hittades vid Irvingsholm 10 okt., en ovanlig art på Tysslingelistan. Tillfälligt sågs en gråspett i Flyhagen, Ånnaboda 11 okt. innan första gråspetten kom till matningen i Lövängen, Garphyttans nationalpark 3 nov. En hona som säkert blir kvar hela vintern. Från nationalparken har bara inkommit en rapport om **tretåig hackspett**, nämligen från Patrik Strömberg som hittade 1 ex. den 19 sept. Ut efter 15 km-spåret i Karlslundsskogen upptäckte Linda Meijer och Andreas Wahlstedt en tretåig hackspett 9 okt. i höjd med Runnaby. Fågeln var kvar på samma plats även 12 okt. Sista fyndet gjordes av Per Karlsson-Lindrum med en hane vid Bavlingebäcken söder om Skogaholm 4 nov.

Från Norrland kom i september rapporter om att en invasion av mesar var på gång. För-

sta dagarna i september började framför allt **svartmesar** sitt intåg i vårt landskap. Under de tio dagar som sträcket räknades vid Venastugan passerade minst 300 svartmesar observatörerna. Från Ässön kom också rapporter om bra sträck av svartmesar, men också en morgon med 130 **blåmesar**. Vid Venastugan räknades till 121 **talgoxar** på morgonen den 8 okt. Sällskap med 10–15 svartmesar har även rapporterats sträckande vid Tysslingen och i Kvismaren under september. Som ni redan kunde läsa i föregående nummer av "FÅGLAR i Närke" fängade Lennart Eriksson landskapets första **sammetshötta** vid Venan på morgonen 8 sept. En hane som också blev Sveriges blott tionde fynd. En annan långväga gäst är **tajgasångaren**, som har rapporterats med hela fem fynd under hösten. Fyra fynd där artbestämningen grundats på locklätet är Irvingsholm 24 sept., Rynningeviken 25 sept., Karlslundsskogen 28 sept. samt Lötén, Kvismaren 6 nov. Det femte fyndet var en tajgasångare

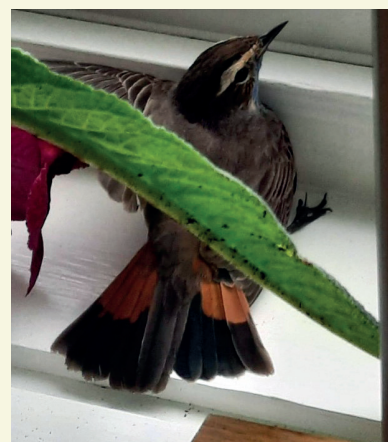

STRUPGÅS

FOTO: ANDREAS SANDBERG

som Håkan Johannesson såg den 7 okt. från köksfönstret på Rundstigen i Brickeberg, Örebro. Fyndet i Karlslundsskogen gjordes av Jonathan Waern och är godkänt av raritetskommittén (Rrk). De övriga fynden är ännu inte granskade. Gott om rastande **blåhakar** i landskapets våtmarker under september. Andra lokaler som fick besök av enstaka ex. var Aldammen 1 sept. samt Ässön 2 sept. En **svart rödstjärt** sågs i Örebro 29 sept. och en annan höll till i Norra Bro 4–8 okt. Sista fyndet gjorde Berit Söderberg och Sune Johansson vid Suzukis anläggning i Garphyttan 16 okt. Hela 36 rader med **skärpiplärkor** i Artportalen under hösten. Mest intressant är rapporten från Olof Hjelm som såg 1 ex. vid Tisaren, Åsbro 24 sept. **Rödstrupiga piplärkor** passerade Närke i september och resulterade i ett 20-tal fynd. Enda rapporten på **bündelkorsnäbb** stod Ola Erlandsson för med 1 ex. vid Venastugan 3 okt. En förvarning om vintern kom 9 okt. med sträckande **domherrar**, 123 ex. vid Ässön och 58 ex. vid Venan. Slagugglan i centrala Örebro visade upp sig fram till den 26 november. Sedan hittade den tyvärr död av en byggnadsarbetare, och skickades till SVA för obduktion. (Läs mer om det på sidan 4).

Håkan kunde **fota** ovanlig fågel i köket

Blåhake, oväntat besök i köket.

■ Den 18 maj satt Håkan Torpman i Mosås som vanligt i sin inglasade veranda. Det var varmt och glasörrarna var öppna liksom dörren in till bostaden.

–Plötsligt såg jag en fågel som flög förbi och rakt in i köket, berättar Håkan.

Han tänkte att det är väl en blåmes eller talgoxe som förrirat sig. Men när han kom fram till köksfönstret såg han direkt att inte var någon vanlig fågel.

– Jag såg det vita ögonbrynsstrecket. Därför tog jag försiktig fram mobiltelefonen och tog ett kort. Sedan öppnade jag fönstret och släppte ut fågeln, förklarar Håkan.

Han ringde till en fågelkunnig bekant som direkt kunde fastställa att det handlade om en blåhake, och att det är en rätt ovanlig fågel – i vart fall i köket i maj.

Blåhakar passerar Närke under våren till sina häckplatser i norr. Men de brukar ha bråttom i maj och har sällan tid att stanna till i vårt område. På hösten, när de flyttar söderut, är observationerna av arten desto fler i landskapet, men de ses ofta i våtmarksområden som Oset, Kvismaren och Tysslingen.

Studie
främjandet

Anders och Benny **matar** i nationalparken

■ För femte året i rad ansvarar Anders U Nilsson och Benny Fredriksson för att det finns en fågelmatning vid Garphyttans nationalpark.

Vid den talg som de satt upp och fyller på regelbundet finns det chans att se bland annat gråspett. Förutom talg matar man även med solrosfrön och nötter.

Anders och Benny ser också till att det finns lite extra fågelmat vid Caféhörnan i Oset.

Nytt för i år är också att det kommit upp talg vid matningen nära Raststugan Hälsingland vid Tysslingen.

Matningen som Anders och Benny ansvarar för kostar en del, och man tar gärna emot ett bidrag via swish:

Anders Nilsson: 070 646 08 41

Benny Fredriksson: 070 629 85 82.

NOF tar ansvar för fågelmatningen i Oset

■ I vinter är det Närkes Ornitologiska Förening som ansvarar för att fågelmaten kommer på plats i Oset och Rynningeviken.

Örebro kommun har skrivit ett avtal med NOF om fågelmatningen och för den insats som föreningen gör får man 5 000 kronor.

Kommunen köper in fågelmaten, men det är frivilliga krafter från föreningen som fyller på vid de sex olika matstationerna: Caféhörnan, Gamla tippen, Rosenbergsstugan, Naturskolan, Naturens hus och Venastugan.

Vill du också göra en insats, hör av dig till Ronnie Lindqvist.

Vinterfåglar inpå **knuten**

■ Under veckoslutet 27–30 januari räknar tusentals personer i hela Sverige fåglar på sina fågelmatningar.

NOF har två publika räkningar: lördag 28 januari kl. 9–11 finns fågelguider vid Krogstugan, Karlslund, och på söndag 29 januari kl. 9–11 räknar vi fåglarna vid Rosenbergstugan i Oset. För mer info: Ronnie Lindqvist 070 262 14 17.

Lena matar småfåglar för att få dem nära sig

LENA ASP fyller på sina fröautomater. Fler av dessa är hemmagjorda för att kunna rymma lite mer solrosfrön. Det stora genomskinliga röret är till exempel en begagnad uppsamlare för småbatterier.

FOTO: KJELL ALM

LENA Asp i Tysslinge är en av många som matar småfåglarna i sin trädgård.

– Det är ju kul och intressant att ha fåglarna så nära inpå sig, förklarar Lena.

Hon är inte ensam om att mata fåglar. Man räknar med att minst 500 000 hushåll i Sverige på olika sätt gynnar småfåglarna under de kalla vintermånaderna.

– Solrosfrön och nötter köper vi, säger Lena som också berättar att det är hennes man Kjell Alm som är den mest entusiastiske vid fågelbordet.

– Sedan brukar vi rensa i skåpen och göra egna talgbollar. Man tar vad man har i form av gryn och annat, och så blandar vi det med ister eller margarin. Ibland sätter vi ett snöre i bollarna, andra gånger hamnar de i mataren som är gjord för talgbollar.

Lena och Kjell har också byggt en bur av

kompostnät för att hålla kajorna borta och låta småfåglarna få sitt inne i skyddet.

– Man får klura lite så att det går att komma åt fröautomaterna på ett enkelt sätt, förklarar Lena.

Fåglarna då? Jodå, Lena och Kjell har alla de vanliga fåglarna vid matningen: talgoxe, blåmes, pilfink, nötväcka och entita.

– Men så är det lite extra kul när det tittar förbi en steglits, bergfink eller några stjärtmesar. Och i år har vi haft gråsparvar vid matningen för första gången. Sådant piggar upp, säger Lena.

Vid köksborden noteras också fåglarna som besöker matningen i en bok. På det sättet går det att jämföra med tidigare år.

När den stora nationella räkningen sker vid fågelborden (Vinterfåglar inpå Knuten 27–30 januari) deltar Lena och Kjell förstås. De räknar och skickar in resultatet, som sedan blir till ett statistiskt underlag för trender bland småfåglarna.

ANSLAGSTAVLAN

Hjälp oss fortsätta växa som förening!

■ Styrelsen för Närkes Ornitologiska Förening är ett härligt gäng som jobbar för föreningen och fåglarnas bästa.

Då och då avgår ledamöter efter flera års bra och välbehövliga insatser. Och de behöver ersättas.

På kommande årsmöte ska två nya styrelseledamöter väljas. Känner du för att vara med i vårt team och föra vår fina förening framåt? Hör av dig till valberedningen eller styrelsen. Mejla gärna till styrelsen: styrelsen@nofnet.se eller någon i valberedningen: ekebogard@hotmail.com eller gbsteglits@gmail.com

Men du behöver inte vara med i styrelsen för att jobba för NOF! Alla kan bidra med något. Det finns en mängd grupper i föreningen som gör fina saker. Kanske vill du bidra med något som till exempel hjälpa till med föreningsmötena, fågelmatare i Oset, cirkelledare, redaktionsmedlem för Fåglar i Närke, jobba med hemsidan, fågelguide, rese- eller exkursionsledare med mera.

Tveka inte att höra av dig. Du behöver inte vara proffs på fåglar. Vi är alla lekmän/-kvinnor och det viktigaste är ditt engagemang.

Kallelse till NOFs årsmöte 15 feb. 2023

■ Medlemmarna i Närkes Ornitologiska Förening kallas till årsmöte onsdag den 15 februari kl. 19. Lokalen är: Hantverkshuset, Engelbrektsgatan 6, Örebro
I samband med årsmötet visar naturfotografen Torbjörn Arvidson snygga bilder från året som gått.

1. Mötets öppnande
2. Fråga om årsmötet utlysts i behörig ordning
3. Val av ordförande för mötet
4. Val av sekreterare för mötet
5. Val av protokolljusterare tillika rösträknare
6. Styrelsens årsberättelse och redovisning av räkenskaperna
7. Revisionsberättelse
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
9. Val av ordförande och ledamöter i styrelsen
- 10a. Val av revisorer och revisorssuppleanter
- 10b. Val av ledamöter till regionala rapportkommittén (Rrk)
11. Val av valberedning för ett år
12. Fastställande av budget för 2023
13. Bestämmande av årsavgift för 2024
14. Ärenden som styrelsen förelägger mötet: NOFs anslutning till BirdLife Sverige enligt den så kallade Kedjan (mer info på sidan 5 i detta nummer)
15. Av medlem framställt skriftligt, motiverat förslag, som kommit styrelsen tillhanda före 15 januari
16. Övrig av medlem framställt förslag (som styrelsen tagit ställning till)
17. Övriga frågor
18. Årsmötets avslutning.

Med **swish** blir det lättare att betala

■ Med Swish i din mobil är det enkelt att göra en betalning till NOF. Swish kan du använda när du ska ge ett bidrag för fågelguidning, betala fågelresan eller om du vill skänka pengar till NOFs Fågelfond. Eller du kanske vill köpa en NOF-pryl, då är det bara att betala med Swish.

Swishnumret till NOF är: 123 02 90 361

Tips: Lägg in numret och namnet under dina kontakter i mobilen så är numret lätt att nå!

Du som inte kan eller vill använda Swish kan givetvis alltid använda dig av bankgiro 5747-3357 som vanligt när du ska betala till NOF.

Skådarresorna ger klirr till fågelskyddet

■ Alla som är med på någon av de resor som Närkes Ornitologiska Förening anordnar betalar en avgift för att få delta. Den ska naturligtvis täcka de kostnader som uppstår vid en arrangerad resa, såsom logi, transport, eventuella inträden, kostnad för reseledare/guide och resegaranti. Avgiften ska även täcka en liten osäkerhetsmarginal.

Dessutom ingår det vi kallar för "Fågelskyddsavgift". Den som ska användas till åtgärder för fåglarnas bästa. Reseverksamheten under 2022 gav ett rejält överskott på 15 000 kronor, vilket kommer att användas i något eller några projekt för fåglarna i Närke nästa år.

Tack alla ni som reste med oss! Vi satsar på nya spännande resor även kommande år. Hör gärna av er till någon i styrelsen med reseförslag.

Uppdatera dina uppgifter i medlemsregistret!

■ I slutet av november fick du en avi för att betala din medlemsavgift till Närkes Ornitologiska Förening. Som du kanske vet har vi ett modernt medlemsregister och det är företaget Membed som sköter administrationen av medlemsregistret.

I brevet finns inloggningsuppgifter till onlinekansliet (www.membed.net/m4-member). Gå gärna in där och se till att alla dina uppgifter är aktuella så att bland annat vår medlemstidning Fåglar i Närke hamnar i rätt brevlåda.

Du får gärna fylla i din e-postadress, då har vi i NOF ytterligare en möjlighet att nå dig med viktig information.

Du som är medlem har säkert också noterat att det är ett särskilt bankgirokonto för att betala in din medlemsavgift. Observera att detta bara gäller medlemsavgiften.

Du som vill bli medlem, gå in på Membed: <https://www.membed.net/m4-member/login/500> och betala medlemsavgiften.

Har du några frågor eller funderingar: hör av dig till vår medlemsansvarige Anders Nydahl, anders.nydahl@telia.com, 070 309 16 83.

Notera att vi behåller vårt andra bankgironummer för alla andra ekonomiska transaktioner. Ska du betala en resa, köpa en affisch, fågelholk, buff eller något annat, eller vill bidra till vår Fågelskyddsfond,

Inget gulsparvspris delas ut 2023

■ Sedan 2014 har Närkes Ornitologiska Föreningen delat ut priset till Årets Gulspurv i samband med årsmötet.

Nästa år blir det ingen utdelning av det priset.

Anledningen är att NOF under 2022 fick ta över ansvaret för att dela ut Erik Rosenbergs naturvårdspris. Det gick till Mats Rosenberg som bland annat fick 30 000 kronor för sina insatser (läs mer om det på sidan 13 i detta nummer).

Hur det blir kommande år med Gulsparvspriset får styrelsen återkomma till.

Vill du göra något för din förening?

■ Fikastunden på våra föreningsmöten i Hantverkshuset i Örebro behöver nya krafter för att det ska bli trivsamt. Vill du hjälpa till med det? Det handlar bara om cirka en timmes jobb med att duka fram, brygga kaffe och att köra diskmaskinen; till en början under fyra onsdagar första halvåret 2023. Våra föreningsmöten sker tredje onsdagen i månaden och första halvåret: 18 januari, 15 februari, 15 mars och 19 april.

PROGRAM vintern 2023

Reservation för ändringar.
För mer/uppdaterad info, se hemsidan

TISDAG 3 JANUARI

Visning biologiska museet, Karro

Välkommen att droppa in mellan kl. 14 och 15. Vi stänger när du tittat färdigt, dock senast kl. 17. Eftersom inpasseringen kan vara lite besvärlig, är det bra om du skickar ett sms till Lars Johansson 070 558 99 06. Museet är beläget i byggnaden Sibirien, Karolinska skolan, Örebro.

LÖRDAG 7 JANUARI

Artracet i Närke

Häng med på denna lättsamma kryssartävling, som också blir en bra start på det nya skådaråret. Tävligen går ut på att kryssa så många arter som möjligt i landskapet under en dag. Det finns en vanlig klass där bilåkning är tillåten, och en ekoklass där man går, cyklar eller åker kollektivt.

Gå ihop med några kompisar och bilda ett lag du också! Start kl. 00 med målgång kl. 16 vid Naturens hus. Där blir det artgenomgång och vi korar segrarna. Anmäl dig till Urban Tholén: tholenurban@gmail.com eller 070 241 67 63.

FREDAG 27 – MÅNDAG 30 JANUARI

Vinterfåglar Inpå Knuten

Under veckoslutet 27 till 30 januari räknar tusentals personer i hela Sverige fåglar på sina fågelmatningar. NOF har två publika räkningar: lördag 28 januari kl. 9–11 finns fågelguider vid Krogstugan, Karlslund, och på söndag 29 januari kl. 9–11 räknar vi fåglarna vid Rosenbergstugan i Oset. För mer info: Ronnie Lindqvist 070 262 14 17.

SÖNDAG 19 FEBRUARI

Garphyttans nationalpark i vinterskrud

Tillsammans med Östernärkes naturvårdsförning besöker vi Garphyttans nationalpark. Ett vinterklätt landskap väntar oss förhoppningsvis i Kilsbergen. Klä dig varmt, ta med något att grilla och följ med ut i den vackra naturen. Samling på P-platsen, Garphyttans nationalpark kl. 09.30. För mer info: Ronnie Lindqvist 070 262 14 17

LÖRDAG 25 FEBRUARI

Vinterfåglar i Karlslund

Samling vid Krogstugan, Karlslund kl. 14. Därefter vandrar vi i servinterlandskapet på jakt efter det som kan finnas längs Svartån. Förhoppningsvis får vi en visning av Krogstugan.

LÖRDAG 4 MARS

Årets örnräkning

Örnräkning sker runt hela Hjälmaren och Mälaren mellan kl. 10 och 12. Det är fältstatio-

nen Rördrommen i Strängnäs som arrangerar örnräkningen. På vår hemsida får du mer information om platserna där örnräkningen kommer att ske. Kom och hjälp till du också!

LÖRDAG 4 – SÖNDAG 5 MARS

Svanguidning i Rånneasta

Varje lördag och söndag under mars månad, mellan kl. 9 och 13 finns våra duktiga guider från NOF på plats för att berätta för intresserade om svanarna och alla andra intressanta vårfåglar.

LÖRDAG 11 – SÖNDAG 12 MARS

Svanguidning i Rånneasta

Svanguidningen fortsätter, och är det den här helgen som svanarna är som allra flest? Kl. 9–13 finns våra duktiga guider från NOF på plats för att berätta för intresserade om svanarna och alla andra vårfåglar. Välkomna!

LÖRDAG 4 – SÖNDAG 12 MARS

Uggleveck

Flera ugglelyssningar kommer att ordnas under de här två helgerna och även någon vardagkväll, under ledning av duktiga guider från NOF. Vädret och ugglornas uppträdande styr vart vi lyssnar. Håll koll på hemsidan och på NOFs Facebookgrupp för mer information. Vi siktar på några ugglelyssningar om vädret tillåter:

Lördag 4 mars: Sörbyskogen, samling vid Café Skogen kl. 18

Lördag 11 mars: Stora Svinsjön

Söndag 12 mars: Kilsbergen, samling vid Rånneasta, Tysslingen.

LÖRDAG 18 – SÖNDAG 19 MARS

Svanguidning i Rånneasta

Är antalet svanar som störst den här helgen? Och har hur många arter av gäss har anlänt? Våra duktiga guider från NOF finns på plats kl. 9–13 för att berätta för intresserade om alla andra spännande vårfåglar.

LÖRDAG 25 MARS

Vårfåglar i Sörbyskogen

Sörbyskogen har många fina biotoper för olika typer av fågelarter. Samling vid Café Skogen kl. 8. Ta gärna med fika. Lars Johansson 070 558 99 06 vet mer.

LÖRDAG 25 – SÖNDAG 26 MARS

Svanguidning i Rånneasta

Är det kanske den här helgen som svanarna når sitt största antal i år? Duktiga guider från NOF finns på plats kl. 9–13 för att berätta för intresserade om svanarna och alla andra vårfåglar.

LÖRDAG 1 – SÖNDAG 2 APRIL

Svanguidning i Rånneasta

Svanguidningens sista helg för i år. Är det några svanar kvar? Mellan kl. 9 och 13 finns duktiga guider från NOF på plats för att berätta för intresserade om svanarna och alla andra vårfåglar.

TISDAG 4 APRIL

Odlingslandskapets fåglar

Ormesta ligger i anslutning till Oset och har flera intressanta marker för fåglarna i odlingslandskapet. Vi gör en promenad i området. Samling kl. 18 vid Närke Maskin.

INOMHUSMÖTEN

Onsdag 18 januari

Staffan Bensch, professor i molekylär ekologi och evolution på Lunds universitet, håller ett föredrag om fågelflyttningens genetik och evolution. Bland annat genom studier av långflyttande tättingar vet forskarna att flyttningen är genetiskt styrd, men vilka gener och hur de uttrycks är ännu okänt. Tack vare nya teknik får Staffan fram ny kunskap.

Hantverkshuset, Engelbrektsgatan 6, Örebro, kl. 19. Välkomna!

Onsdag 15 februari

Årsmöte (se kallelse på sid 28). I samband med årsmötet visar naturfotograf Torbjörn Arvidson snygga bilder från året som gått. Hantverkshuset, Engelbrektsgatan 6, Örebro, kl. 19. Välkomna!

Onsdag 15 mars

Jonas Hentati Sundberg, docent i ekologi på SLU, har forskat under 20 år på sillgrisslorna på Stora Karlsö utanför Gotland. Han kommer att berätta om några av de senaste forskningsresultaten, om bland annat hur turister utgör skydd för grisslorna mot havsörnar, hur grisslornas avföring göder hussvalor och hur AI kan få oss att förstå fåglarna på en ny nivå. Hantverkshuset, Engelbrektsgatan 6, Örebro, kl. 19. Välkomna!

Onsdag 19 april

Språkvetaren Åsa Abelin, Göteborgs universitet, föreläser om hur människor hör ord och känslor i fågelsång. Kom, ställ frågor och diskutera. Åsa vill gärna få höra exempel på ord och fraser i fågelsång från er i publiken!

Efter pausen visar fotografen Isabella Chowra naturbilder, med fåglar i fokus. Isabella berättar hur hon fastnade för naturfoto och vi får en inblick i berättelserna bakom de olika bilderna. Hantverkshuset, Engelbrektsgatan 6, Örebro, kl. 19. Välkomna!

FÅGLAR

i Närke

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Kent Halttunen

Nygård, Norra Folkavi
719 91 Vintrosa
070 216 11 30
kent.halttunen@outlook.com

REDAKTIONEN:

Arne Lundh

Villagatan 31
718 30 Frövi
070 202 80 64
ervalla31@hotmail.com

Charlotta Hedberg Tideman

Järnväggsgatan 32
703 62 Örebro
070 721 43 32
charlotta.tideman@gmail.com

Leif Haldorson

Brevbärargatan 52
703 78 Örebro
070 665 67 75
leif.haldorson@telia.com

Ove Pettersson

Duvstigen 13
703 48 Örebro
070 910 69 65
ovepet49@icloud.com

Anders Nilsson

Ramsta 306
719 91 Vintrosa
mediagurun@icloud.com

NÄRKES ORNITOLOGISKA FÖRENING

En ideell regionalförening av SOF/BirdLife Sverige. NOF jobbar med fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning. Medlem i föreningen blir man enklast genom att gå in på membit: membit.net/m4-member/login/500, och betala medlemsavgiften. Årsavgiften är 250 kr för vuxen, för familjemedlem 50 kr (ingen extra medlemstidning), ungdomsmedlem (13–20 år) betalar 100 kr och barn (1–12 år) 50 kr per år. Medlemmarna får vår medlemstidning som ges ut med fyra nummer per år. Dessutom får man hänga med på alla exkursioner, resor, utbildningar och spännande möten.

ADRESSÄNDRINGAR

Har du ändrat adress? Logga in på vårt medlemsregister, membit.net/m4-member, med det användarnamn du fick när du betalade medlemsavgiften.

Har du andra medlemsfrågor? Kontakta Anders Nydahl, se styrelserutan längre ned här på sidan.

FÖRENINGSLOKAL

För sammanträden och bibliotek finns vi i Föreningarnas hus, Slottsgatan 13A, Örebro. För utställningsmateriel, holkar med mera används källarlokalen på Hagmarksgatan 9B.

HEMSIDA

Du är välkommen att besöka hemsidan nof.birdlife.se. Vi finns också på Facebook.

REGIONALA RAPPORTKOMMITTÉN

Sammanställande:
Andreas Tranderyd
073 717 08 52

FÅGELSKYDDSGRUPPEN

Sammanställande:
Bengt Andersson

SKOGSGRUPPEN

Sammanställande
Bengt Andersson

JORDBR.GRUPPEN

Sammanställande
Kent Halttunen

SVANSJÖN TYSSLINGEN

NOFs representant
Kent Halttunen

NOFS TJEJGRUPPER

Ami Sundén
070 944 73 00
Annika Lorin
070 375 78 18

STYRELSEN

Ronnie Lindqvist

Ordförande
Bertil Waldéns gata 6
702 15 Örebro
070 262 14 17
lindqvist_ronnie@hotmail.com

Maria Wanche

Ekonomi, kassör
Osvalla 230
719 92 Vintrosa
070 415 58 83
maria.wanche@gmail.com

Anders Nydahl

Medlemsfrågor, exkursioner
Räntmästargatan 97
702 25 Örebro
070 309 16 83
anders.nydahl@telia.com

Eva Georgii-Hemming

Vice ordförande,
kommunikatör med Birdlife
Äsplunda 643
705 96 Glanshammar
070 254 20 27
georgiihemming@gmail.com

Lars Johansson

Exkursioner, fågelskydd,
jaktfrågor
Holländaregatan 22
702 86 Örebro
070 5589 99 06
lars.h.johansson@icloud.com

Ami Sundén

Resor,
tjejgruppen
Visthusgatan 6
702 26 Örebro
070 944 73 00
amisunden54@gmail.com

Catarina Ericson

Sekreterare, hemsidan, IT
Fredsgatan 34
703 62 Örebro
070 342 61 55
toverud@hotmail.se

Anastasia Valenta

Inomhusmöten, integration
Grankottevägen 6
702 82 Örebro
070 071 17 17
nof.anastasia@gmail.com

Bengt Andersson

Remisser, försäljning
Hopslagarevägen 22
693 73 Svartå
070 693 33 65
styrbengt@hotmail.se

Nu **måste** kvinnorna ta mer plats i skådarvärlden

NEJ, DET HÄR ska inte handla om hur man skiljer hane från hona hos silltrutar, eller något i den stilen. Utan i stället om skillnader mellan mänskliga fågelskådare. Och eftersom jag vet att jag rör mig på ett minerat område är det väl lika bra att direkt komma med en disclaimer (friskrivning): Detta är en krönika som inte på något vis speglar Närkes Ornitologiska Förenings inställning i frågan.

Låt mig börja för så där 65 år sedan, då jag började skåda fågel. Då var det hela enkelt: det fanns helt enkelt inga fågelskådande flickor. Ville man träffa flickor så fick man skolka från söndagsmorgonens skådning och gå på dans på lördagskvällen. Vilket jag sällan gjorde. Varför inte skåda på lördagsmorgonen? Omöjligt, för på den tiden gick man i skolan också på lördagarna. Visserligen halv dag, men ändå.

EFTER DENNA ungdomsskådning gjorde jag ett långt uppehåll; det blev både mer flickor och framför allt studier och arbete. Visserligen matade jag fåglar och undervisade barnen om dessa, och en och annan utflykt med dem blev det också. Men i stort var det bara husbehovsskådning.

Men med utflugna barn började jag på nytt omkring år 2000. Hade något ändrats? Ja, förvisso fanns det fler skådande kvinnor. Men männen dominerade, inte bara numeriskt utan också genom den plats de tog.

För mig blev detta tydligt när jag ibland skådade tillsammans med en kvinnlig kompis som heter Elisabet. Till en del på ett förväntat sätt. En ordknapp manlig skådare, som i princip bara sagt: ja, nej och kungsörn till mig, visade sig ha ett förnämligt ordförråd när Elisabet var i närheten.

Mer intressant var att trots att vi hade likvärdiga utrustningar och var ungefär lika bra (dåliga?) skådare, så vände sig de som inte kände oss nästan alltid till mig med frågor och upplysningar. Elisabet förväntades helt enkelt vara en medföljare, kanske i ett mer eller mindre äkta par. De som kände oss uppvisade däremot ett exemplariskt uppträdande.

YTTERLIGARE ETT HOPP i tiden. Jag och en manlig kompis ledde några år en nybörjarfågelcirkel; systematiskt och med inomhusmöten som varvades med exkursioner. Inomhus gick vi igenom alla fågelfamiljer med kännetecken och allt. När vi slutade tog två kvinnor över. Hur de gjorde? ”Vi åkte ut och började titta på fåglarna. Och så pratade vi om dem.” Ska man dra någon slutsats av det?

Ute i naturen fortsatte männen att dominera. Det var de som gick först, pratade mest, pekade och stod i. Kvinnorna, även i till synes

jämställda par, höll en lägre profil. Pekade litet försiktigt, kommenterade snarare än kommenderade.

OCH NU DÅ, när NOF har nästan lika många kvinnliga som manliga medlemmar. Nu är väl allt jämställt? Nja, gå in på våra lokala portaler där man larmar fåglar i landskapet. Män så långt som ögat når, kvinnorna lyser nästan helt med sin frånvaro. Något bättre är det på Artportalen, där finns det faktiskt kvinnor. Men oftast i par, typ Pelle och Lisa. Och alltid med Pelle först.

Men å andra sidan: NOF har två tjejgrupper, men ingen killgrupp. Om det nu ska gå att dra någon slutsats av det...

En slutsats tycker jag emellertid att man kan dra: Det är dags för kvinnorna att inte bara nå en numerär likanivå. Nu måste de ta mer plats när de skådar också. Kvinnorna kanske inte behöver knuffa ut männen rent fysiskt, men en och annan psykisk smäll bör nog vi män ändå få.

KRÖNIKA: ULF JORNER